

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Școala Culturală
Regională
Hunedoara-Deva

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

CITIȚI ÎN PAG. 6-7

In lumea minusculului

- Piatra filozofală
a secolului nostru
de Ing. Constanța Măntescu
- In lupta cu praful
de Dr. Leonid Petrescu

ÎN ACEST
NUMĂR:

Prin stepa Kubanului

de Vasile Nicorovici

In vizită la colegii români

de A. Negrul

(pag. 5)

Itinerar teatral sovietic

de Lucian Pintilie

(pag. 9)

Tinăra actriță Valentina Maliavina

27 (955)

ANUL XIX
5 iulie 1963
12 pagini, 1 leu

pentru **dv.** cititoare!

(pag. 10)

memento

forumul mondial al cineaștilor

Peste două zile, deasupra Palatului Congreselor din incinta Kremlinului va fi înălțat steagul cu emblema celui de al III-lea Festival cinematografic internațional de la Moscova. Uriașă sală va găzdui începând cu ziua de 7 iulie manifestările marii competiții a filmului, la care iau parte anul acesta peste cincizeci de țări din toate cinci continentele. Cinematografile lor sînt reprezentate de 35 filme artistice și 54 documentare. Pe lângă acestea, un însemnat număr de delegații vor prezenta filme în afara concursului.

Marea popularitate de care se bucură în întreaga lume Festivalul de la Moscova este demonstrată nu numai de numărul impresionant de țări și producții cinematografice participante, dar și de tot atît de impresionante cifre ce indică componența diferitelor delegații. Astfel, cu ocazia unei conferințe de presă organizată săptămîna trecută la Moscova, V. Zaharcenko, directorul Centrului de presă al Festivalului făcea cunoscut printre altele că delegația Franței va fi alcătuită din 44 de membri, printre care Simone Signoret, Yves Montand, Dany Robin, Jean Marais. Cinematografia poloneză va fi de asemenea reprezentată de o delegație numeroasă din care amintim numele marilor regizori Jerzy Kawalerowicz și Aleksander Ford și al actriței Beate Tiszkevicz. Printre oaspeții italieni ai Festivalului se numără Marcello Mastroianni, Claudia Cardinale, Sophia Loren, Giulietta Masina iar din S.U.A. sînt așteptați peste douăzeci de cineaști de frunte. Se mai află la Moscova actrița argentiniană Lolita Torres, Maria Schell (R. F. Germană), actorii romîni Lica Cheorghiu și Ștefan Ciobotărașu, Erick Georg Fletcher, membru în Parlamentul britanic, lordul Archibald, președintele Uniunii cineaștilor din Anglia și actorul Edward G. Robinson; Dany Key, Tony Curtis, Nathalie Wood și Charlton Heston (S.U.A.) și mulți alții.

Ce tematică abordează filmele Festivalului de la Moscova, care se desfășoară după cum se știe sub generoasă deviză „Pentru umanismul artei cinematografice, pentru pace și prietenie între popoare”?

Unele dintre filme sînt consacrate evenimentelor celui de al doilea război mondial, eroilor rezistenței împotriva fascismului. Cităm printre acestea „Urme înghețate” (Norvegia), „Pentru că nu ne luăm rămas bun” (Cehoslovacia), „Kozara” (Iugoslavia), „Puștii” (Finlanda), „Atacul” (Indonezia), „Gol printre lupi” (R. D. Germană), „Marea evadare” (S.U.A.). Într-un alt număr de filme participante la competiție este înfățișat destinul oamenilor muncii, viața lor. Dintre aceste filme amintim: „Faceți cunoștință cu Baluev” (U.R.S.S.), producția romînească „Lupeni-29”, „Străin în oraș” (Turcia), „Aripi negre” (Polonia), „Flacăra se întindește” (R. P. Chineză).

În programul concursului figurează și ultimul film al regizorului italian Federico Fellini „Opt și jumătate”, filmul cubanez „12 scaune”, o adaptare liberă după Ilf și Petrov ș.a. Printre filmele ce vor fi vizionate în afara competiției se numără documentarul în două serii „Miracolul rus” realizat de cineaștii germani Annelie și Andre Thorndyke și „Gatopardul”, filmul lui Luchino Visconti distins recent la Cannes cu Marele Premiu.

Juriile Festivalului întrunesc personalități de frunte din domeniul celei de a șaptea arte. Printre cei 15 membri ai juriului filmelor artistice și cei 9 membri ai juriului pentru aprecierea scurt metrajelor se află regizorul american Stanley Kramer, cineaștii romîni Ion Popescu-Gopo, documentaristul olandez Joris Ivens, Kiehiko Usihara (Japonia), Satridjit Rej (India), scenaristul Sergio Amidei (Italia), actorul Jean Marais (Franța). Cineaștii sovietici au delegat în cele două jurii pe Grigori Ciuhrai și Saken Aimanov (pentru filmele artistice) și pe Ilia Kopalîn și Fiodor Hitruk pentru scurt metraje.

Dar Festivalul filmului de la Moscova nu reprezintă doar o întrecere între diversele cinematografii, ci și o tribună deschisă a creației, unde vor fi dezbătute problemele importante ale cinematografiei contemporane și se vor stabili contacte între cineaștii din întreaga lume. Principala temă a discuțiilor ce se vor desfășura la actualul Festival o constituie „Cinematografia și progresul”.

O știre interesantă este relatată de unul dintre ultimele numere ale Buletinului informativ editat de Centrul de presă al Festivalului. Aflăm astfel că pe lângă premiile oficiale, conferite de cele două jurii, o seamă de organizații obștești și uniuni de creație din U.R.S.S. și-au exprimat dorința de a acorda premii și diplome producțiilor ale căror subiecte răs-

pund în cea mai mare măsură activității și țelurilor organizațiilor respective. Vor acorda asemenea premii Uniunea asociațiilor de prietenie și legături culturale cu țările străine, Comitetul sovietic de apărare a păcii, Uniunea lucrătorilor din cinematografia sovietică, Uniunea asociațiilor și organizațiilor sportive din U.R.S.S. ș.a.

m. c.

idei

și

planuri

Cinghiz Aitmatov (cunoscut cititorilor din țara noastră mai ales din fermecătoarea povestire „Djamilia”) este un scriitor cu rădăcini adînci în pămîntul lui de baștină, profund legat de poporul lui. În această legătură nevăzută dar indisolubilă, stă desigur și secretul artei lui care, la 35 de ani, i-a adus cea mai înaltă consacrare cu putință în U.R.S.S.: Premiul Lenin pentru literatură.

Nu de mult, revista „Novii mir” i-a publicat o nouă nvelă — „Cîmpul de baștină”, pe care scriitorul a numit-o așa pentru că socotește că pămîntul este un izvor al vieții, istoriei, familiei, muncii, cu alte cuvinte un sălaș al poporului său. Acest sălaș de baștină trebuie ferit de coșmarul războiului și păstrat pentru minunea reînținerii din fiecare primăvară, pentru fericirea omului care-l face să rodească... Ideea nuvelei i-a fost sugerată de o bătrînă pe care scriitorul a cunoscut-o într-un compartiment de tren. Era o femeie bătrînă căreia nenorocirile abătute asupra-i i-ar fi putut stinge scinteierea privirilor. Femeia își pierduse în război bărbatul și trei băieți și vorbea despre război cu un simțămînt de răscolitoare minie și de durere pentru cei dragi care-și pierduseră viața în lupta împotriva invadatorilor hitleriști. Și totuși, din tot ce spunea se vedea că nici războiul, nici încercările prin care trecuse nu-i zdruncinaseră încrederea în viață și sentimentul răspunderii față de colectivitatea în mijlocul căreia trăiește.

Acum, Cinghiz Aitmatov se gîndește — cum a declarat recent — la o carte despre un om din satul lui fîntuit de douăzeci de ani în pat, dar continuînd să iubească totuși viața.

Nu vreau să stîrnesc milă pentru acest om — a spus Aitmatov — ci ură împotriva războiului, oriunde s-ar aprinde para unui nou măcel. Mă gîndesc mult la concetățenii mei, la truda, dragostea, izbînzile și greutățile pe care trebuie să le mai înfrîngă. În calitate de corespondent al „Pravdei”, trei zile pe săptămînă sînt pe drum... Cu avionul, automobilul, trenul — și pretutindeni vîd fremătînd viața. Clocotește cu atîta intensitate, lucrurile se schimbă cu o asemenea repeziune încît uneori e greu să le urmărești. Dar mereu trebuie să vezi și să gîndești la ceea ce vezi...

v. m.

electronica

și

șahul

La Moscova s-a desfășurat o experiență cu mașini electronice, organizată de specialiștii sovietici de la Institutul de studii electronice și cibernetice de sub conducerea matematicianului Mihail Zetlin. Mașini electronice au „jucat” între ele un fel de joc de șah pentru a rezolva probleme complexe de economie, sociologie și chiar biologie.

Această experiență tinde să realizeze într-o formă practică teoria cunoscută sub numele de „jocuri matematice”. După această teorie, calculatoarele electronice rezolvă mai ușor probleme extrem de complicate, cum ar fi studiul industriei textile dintr-o țară în raport cu piața internațională, dacă o mașină este opusă celeilalte. Sînt deci concepute două sau trei mașini; ele creează conflicte, își ridică una altele probleme-capcană etc., după indicațiile în cod înregistrate în „memoriile” respective.

Astfel, calculatoarele se înfruntă ca niște jucători de șah. „Aceste mașini — declară M. Zolin — sînt capabile să aleagă sau să-și modifice ele însele tactica, ținînd seama de acțiunea adversarului lor. Ele realizează în mai puțin de o oră un studiu al pieței care ar cere trei luni unei echipe compuse din 25 de ingineri și 100 de corespondenți răspîndiți în lumea întreagă”.

b. v.

pe cînd

luna ?

Zborurile în Cosmos fac să se nască pe buzele oricui întrebări legitime. Va putea într-adevăr omul răzbi într-o zi pe alte planete? Și dacă va putea, cînd anume?

Un interviu acordat „Izvestici” de constructorul principal al cosmonavelor sovietice precizează, pentru prima oară, cu o autoritate incontestabilă, termenul cînd omul va fi în stare să se avînte în marea, uluitorul salt.

Rugat mai întii să explice importanța întîlnirii în eter a navelor cosmice, constructorul principal a arătat că soluționarea problemei joncțiunii cosmonavelor va îngădui să se treacă la construirea de mari stațiuni orbitale ce vor putea fi utilizate deopotrivă pentru cercetări științifice și ca porturi pentru navele cosmice. Deocamdată navele cosmice circulă pe așa numite orbite de „autofrinare”. Această împrejurare face ca chiar și în cazul cînd dispozitivele de frinare ale navelor cosmice s-ar defecta, mișcarea navelor ar fi încetinită de rezistența atmosferei și ele s-ar întoarce, cu o absolută certitudine, pe Pămînt, la capătul unui interval de timp relativ scurt. Într-o asemenea situație singurele necunoscute ar fi momentul și locul aterizării. Existența unor porturi cosmice, posibilitatea de a opera joncțiunea cosmonavelor ar permite, însă, oamenilor de știință să se gîndească la orbite aflate la înălțimi mai mari; în felul acesta limitele navigației spațiale ar fi mult lărgite.

Cînd constructorul principal a atins acest aspect al „limitelor mult lărgite”, reporterul

care-i lua interviul a simțit că se ajunsese la un punct nodal al convorbirii și a insistat numai de cît asupra ideii:

— Ce înțelegeți prin asta? Nu cumva vă referiți la călătoria spre Lună?

— Ba da, — i-a răspuns constructorul principal. Dar călătoria spre Lună este o problemă grea și complexă, deși extrem de atrăgătoare. Cea mai mare dificultate o ridică înapoierea pe Pămînt. Cu toate acestea sînt convins că momentul cînd călătoria spre Lună va fi realizabilă nu mai este prea departe; soluționarea problemei va cere totuși cîțiva ani.

Circumspecția formulărilor constructorului principal e ușor de înțeles și ține de altfel și de un stil de muncă caracteristic pentru oamenii de știință sovietici cărora, la întrebări privind viitorul, le place să răspundă mai ales prin fapte. Nu este totuși mai puțin adevărat că răspunsul constructorului principal cuprinde o indicație și ținînd seama de personalitatea celui care a făcut-o, putem fi siguri că ea va fi cu siguranță confirmată de evenimentele.

m. d.

vagoane

pentru

turiști

Intr-un fel, orice pasager devine în timpul călătoriei turist, chiar dacă nu urmărește întotdeauna vizitarea unor locuri necunoscute. Cine are norocul să ocupe un loc lângă fereastră, greu se îndură să-și desprindă privirea de pe sticla transparentă prin fața căreia trec în goană tot felul de priveliști.

Cum, însă, nu se poate vedea totuși foarte mult de la fereastra vagonului dar iubitorii de natură sînt foarte numeroși, ministerul Transporturilor al U.R.S.S. a venit în întîmpinarea dorinței lor legitime dînd uzinelor de resort sarcina construirii unor vagoane speciale pentru turiști.

Cea dintîi care a trecut la îndeplinirea acestei sarcini este Uzina de construcții de vagoane „Egorov” din Leningrad.

Colectivul de proiectanți al uzinei a elaborat proiectul unui astfel de vagon. Vagonul are un etaj. Partea de jos cuprinde cușete pentru 32 de pasageri. Sus, la etaj, se află un salon acoperit cu o cupolă de sticlă care permite iubitorilor de natură să admire în voie, din orice loc și orice unghi, priveliștea înconjurătoare. Salonul „de observație” este înzestrat cu 35 de fotolii moi, confortabile, de tipul fotoliilor de avion. Întreg vagonul are instalații de climă artificială.

Vagonul pentru turiști nu este, însă, singura noutate la uzina „Egorov”. Constructorii leningrădeni lucrează intens și la un nou tip de vagoane combinate care pe lângă compartimente cu patru locuri vor avea și compartimente cu două locuri. În total, în aceste vagoane vor putea călători în cele mai bune condiții de confort 24 de pasageri.

La finalizarea acestor noi vagoane se folosește pe scară largă materiale plastice. Spre sfîrșitul anului vagoanele combinate vor circula pe căile de oțel ale Uniunii Sovietice.

i. c.

„IL-62”, noul turboreactor sovietic care poate transporta 160 de persoane și-a făcut de curînd un „debut” strălucit

Cifre și fapte

Recent, în vitrinele librăriilor sovietice a apărut o interesantă și sugestivă lucrare intitulată „Economia U.R.S.S. în cifre în anul 1962”.

● **Producția industrială: într-o săptămână cit în întreg anul 1913.** ● **Salariul real al muncitorilor de 5,9 ori, venitul țăranilor de 7 ori mai mare ca în Rusia prerevoluționară.** ● **Volumul și ritmul construcțiilor pe primul loc în lume.** ● **Țara cu cei mai mulți studenți de pe glob.**

Pentru popoarele Uniunii Sovietice, 1962 a fost un an de mari succese în construcția desfășurată a comunismului. Principala caracteristică și a acestui an, al 4-lea din planul septenal o constituie îndeplinirea cu succes a prevederilor planului în toate ramurile economiei naționale, precum și a sarcinilor în domeniul dezvoltării sănătății, științei și culturii, a creșterii nivelului de trai material și cultural al popoarelor sovietice.

În felul acesta, racheta economiei sovietice, racheta construcției comuniste a înaintat într-un ritm tot mai accelerat pe calea luminoasă a creării unui belșug de produse, a victoriei socialismului în întrecerea economică pașnică cu capitalismul.

Industria țării s-a dezvoltat într-un ritm furtunos. Mărturie a acestei afirmații stă creșterea continuă a producției industriale care, în anul 1962, a fost de 48 de ori mai mare decât aceea a anului 1913 și, în deosebi faptul că producția mijloacelor de producție a fost în acest an de 109 ori mai mare decât aceea a anului 1913! Aceasta înseamnă că în anul ce a trecut industria sovietică a dat în 7,6 zile o producție egală cu aceea a anului 1913, iar la fiecare 3 zile o producție de mijloace de producție egală cu aceea a aceluiași an. Așa dar, fără a mai vorbi de creșterea complexității industriei, de creșterea uriașă a numărului de produse fabricate în U.R.S.S., chiar și numai din aceste două cifre rezultă cât se poate de clar că revoluția industrială preconizată de Lenin încă din primele zile ale puterii sovietice a fost împlinită.

Între altele, producția strungurilor de așchiere a metalelor a crescut cu 38 mii bucăți față de 1958, adică cu circa 28 la sută, producția de turbine aproape că s-a dublat, cea de panotfi de piele a crescut cu 100 milioane perechi, adică cu peste 25 la sută, cea de zahăr cu 1400 mii tone etc., etc. Trebuie să mai arătăm că, în 1962, producția de oțel a Uniunii Sovietice a atins impresionanta cifră de 76,3 milioane tone, ceea ce o apropie foarte mult de producția S.U.A. care a înregistrat 91 milioane tone.

Dar în 1962, în cartea întrecerii economice pașnice între sisteme s-au inserat și alte file ale succeselor dobândite de socialism. Astfel, Uniunea Sovietică a întrecut Statele Unite la producția de ciment atât ca volum absolut cât și ca producție pe un locuitor. În același timp s-a micșorat considerabil distanța între producția industrială a U.R.S.S. și cea a S.U.A., U.R.S.S. atingând în acest an 63 la sută din volumul global al producției industriale a S.U.A. și 53 la sută din producția pe un locuitor. Aceste importante succese reputele de economia sovietică reprezintă cea mai grăitoare dovadă a justefei liniei politice generale prevăzând creșterea cu precădere a sectorului I (producția mijloacelor de producție) față de sectorul II (producția obiectelor de consum).

Într-un ritm susținut — ne informează lucrarea — a crescut și productivitatea muncii în industrie. În 1962, productivitatea muncii pe un lucrător ocupat în industrie a fost cu 25 la sută mai mare decât în 1958, iar în perioada 1959—1962 din creșterea totală a producției industriale, 66 la sută a fost realizată pe baza creșterii productivității muncii.

În acest an, o impetuoasă dezvoltare a cunoscut și agricultura. Valori-

ficarea pământurilor înțelenite a contribuit la rezolvarea cu succes a problemei cerealelor și a creat condițiile unei puternice creșteri ulterioare a producției animale. Astfel, producția de cereale a atins 147,5 milioane tone, adică cu 9,5 milioane tone mai mult decât în 1961, cea de sfeclă furajeră 22,9 milioane tone, întrecând cu 9,6 milioane producția anului precedent, producția de carne 9,4 milioane tone, cu alte cuvinte cu 700 mii tone mai mult decât în 1961, producția de lapte 64 milioane tone etc., etc. La rândul său, septelul s-a dezvoltat înregistrând o creștere de 4,8 milioane capete la bovine, 3,2 milioane capete la porcine și 2,1 milioane capete la ovine, realități ce reprezintă remarcabilele succese obținute de lucrătorii din agricultura sovietică angrenați în lupta pentru crearea unui belșug de produse agroalimentare.

Cum e și firesc, victoriile reputele de popoarele Uniunii Sovietice în dezvoltarea economiei naționale s-au reflectat în creșterea venitului național și a nivelului de trai material și cultural. Venitul național al U.R.S.S. a crescut în 1962 față de 1961 cu peste 6 la sută, iar față de 1958 cu 31 la sută. Această creștere a fost însoțită de o permanentă sporire a salariului real al muncitorilor și funcționarilor, ca și a veniturilor reale ale țăranimii. În 1962, salariul real al muncitorilor sovietici a fost de 5,9 ori mai mare decât cel al muncitorilor Rusiei prerevoluționare, iar veniturile țăranimii au crescut în aceeași perioadă de mai mult de 7 ori. Ceea ce caracterizează întregul proces de repartiție și redistribuire a venitului național, tendința ce se accentuează tot mai mult în perioada de construcție a comunismului, este faptul că fondurile sociale de consum ale populației sporesc continuu, pe această bază crescând și veniturile reale.

O importantă problemă în curs de rezolvare în U.R.S.S. o constituie problema locuințelor. În anul la care se referă datele lucrării susmenționate, în Uniunea Sovietică s-au construit 2.587.000 locuințe, adică 11,7 locuințe la mia de locuitori, iar în primii 4 ani ai septenalului în locuințe noi s-au mutat peste 75 milioane de oameni, adică aproximativ o treime din populația U.R.S.S. Din cifrele oferite mai sus rezultă astfel că Uniunea Sovietică deține primul loc în lume în ce privește volumul și ritmul construcțiilor de locuințe, întrecând țări capitaliste dezvoltate ca S.U.A., Franța, Anglia și Italia.

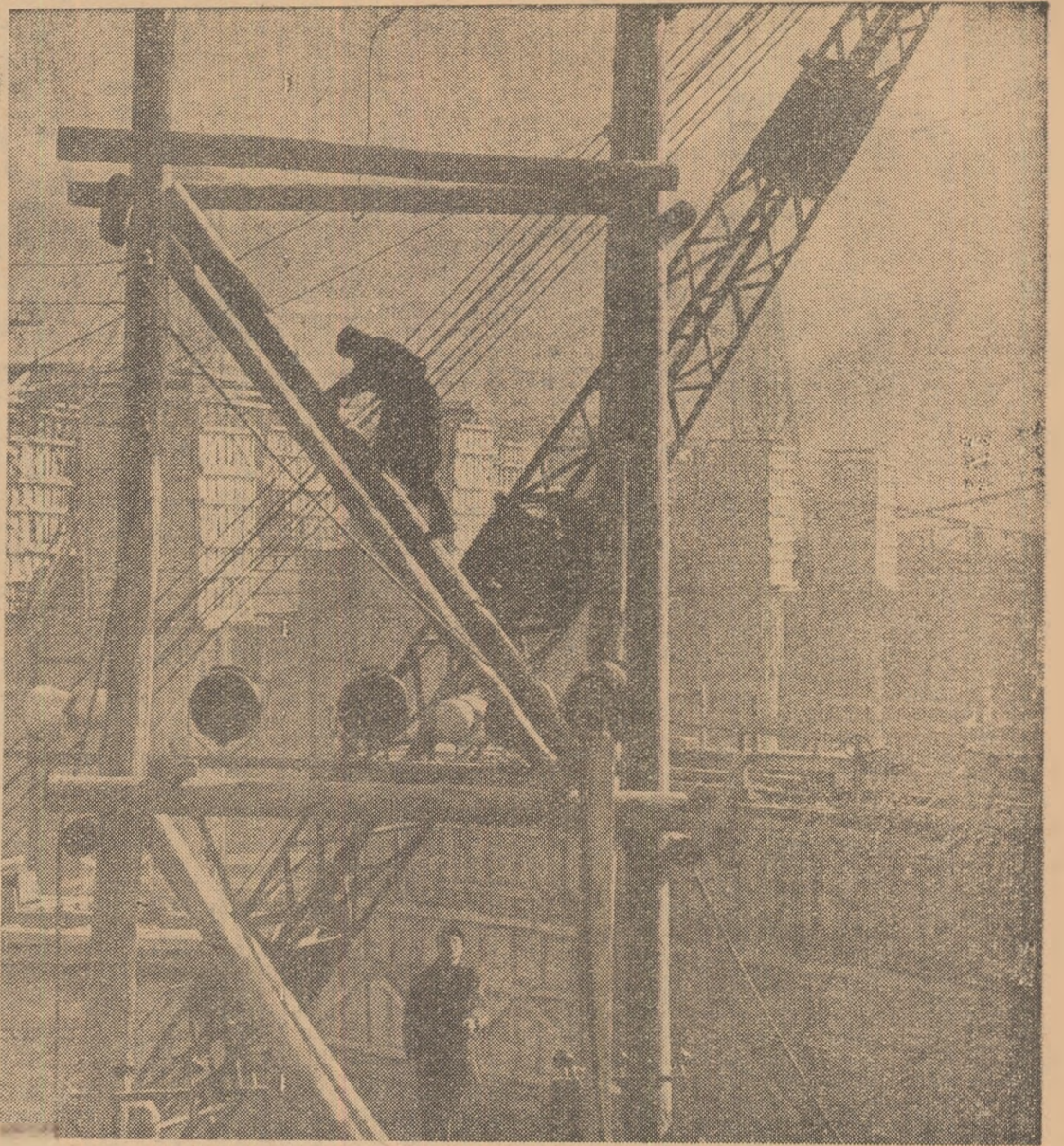
În același timp, Uniunea Sovietică este și țara cu cei mai mulți studenți din lume. În anul școlar 1962/1963, se arată în lucrare, numărul studenților sovietici a atins uriașa cifră de 2.945.000, ceea ce înseamnă 132 de studenți la 10.000 de locuitori. (În S.U.A. cifra e de numai 111).

Semnificativ este și faptul că, în momentul de față, în economia sovietică lucrează de peste două ori mai mulți ingineri decât în economia americană, că institutele tehnice sovietice promovează anual de aproape 4 ori mai mulți ingineri decât cele americane.

Deși o clipită din scurgerea înfinită a vremii, anul 1962 reprezintă pentru economia și cultura Uniunii Sovietice un nou prag atins, un nou punct de sprijin în construcția desfășurată a comunismului.

Ioan Răvar

Candidat în științe economice

În Siberia, pe șantierul noului gigant al energiei sovietice — hidrocentrala de la Krasnoiarsk

Un ziarist englez în Siberia

Giganticele șantiere, uriașele realizări pe tărîm economic și cultural ale siberienilor, optimismul lor robust l-au impresionat profund pe corespondentul special al influentului ziar conservator „Times”, care a făcut recent o vizită în Siberia.

Reproducem mai jos, textul prescurtat al articolului scris de corespondent pentru ziarul londonez.

THE TIMES

În timpul călătoriei prin Siberia, acest imens „Far West” rus, am avut adesea prilejul să constat cât de realist privește tineretul de aici dificultățile pe care le mai are de învins. Ei sînt pe deplin conștienți și de faptul că în dezvoltarea celorva ramuri ale industriei primul îl deține deocamdată Occidentul. Totodată, tineretul este vădit de încrederea deplină că în U.R.S.S. va fi realizat belșugul la toate bunurile materiale și că în ultimă instanță Uniunea Sovietică va atinge un nivel suprem de dezvoltare.

Optimismul siberian

Unul din izvoarele optimismului care caracterizează tineretul siberian îl constituie ritmurile impresionante de dezvoltare. Ele sînt o mărturie de necontestat a mărețului viitor economic ce se deschide în fața acestei țări. Am întâlnit un student care de-a dreptul m-a uimit cu optimismul său. El s-a născut în 1940. De atunci și pînă azi producția industrială a regiunii a crescut de 6,5 ori.

Teritoriul Siberiei este mai mare de 24 ori decât al Angliei și de 1,5 ori decât cel al Statelor Unite ale Americii. În trecutul nu prea îndepărtat pe turiștii europeni îi speria de-a dreptul vastitatea teritoriului ei. În 1856 negustorul american Perry Collins a parcurs cu sania distanța de la Moscova la Irkutsk în 28 de zile. Pe tot parcursul a schimbat caii la sanie de 210 ori. Aceeași distanță am parcurs-o astăzi cu un tren cu locomotivă electrică în numai patru zile. Iar un avion cu reacție, de 200 de locuri, m-a transportat de la Habarovsk la Moscova în opt ore. A fost o cursă obișnuită, fără escală, în timpul căreia s-a respectat cu strictețe graficul.

La Bratsk am vizitat cea mai mare hidrocentrală din lume. Aici lucrările sînt aproape pe terminate. În 1953 în aceste locuri, nu întâlneai sultul de om. Astăzi trăiesc aci 90.000 de oameni. Pe locul Angarsk-ului — oraș industrial cu o populație de 170.000 de locuitori (tot aici se termină conducta petrolieră din Bașkiria), la sfîrșitul războiului nu vedeai altceva decît laigă de nepătruns. Am vizitat, de asemenea, o foarte mare întreprindere industrială aflată la periferia Habarovsk-ului. Directorul acestei uzine mi-a relatat că numai cu cinci ani în urmă pe locul unde ne aflam mergea cu tovarășii la vînătoare de rațe sălbatice. Astăzi aici se înalță un adevărat centru industrial.

De-a lungul căii ferate transsiberiene unde gările poartă nume exotice ceea ce altă dată ne ui-

mea, astăzi a devenit un fenomen obișnuit. Ori unde îți arunci privirea descoperi stîlpii liniei de curent de înaltă tensiune, mecanisme speciale și macarale trudind la încărcarea cherestelei și produse/or industriale. Pe aeroportul din Habarovsk am numărat pe pistă nouă avioane cu reacție de dimensiuni impresionante care tocmai se pregăteau să-și ia zborul.

Șoaptele stelelor

De la ferestrele expresului transsiberian călătorul poate desluși vechiul drum care lega cîndva Moscova de Siberia. Astăzi de-a lungul lui gonesc stîlpi de telegraf. Pe acest drum au fost duși în exil Radișcev, decembrieștii, revoluționarii care luptau contra țarismului. Acești oameni au pus bazele dezvoltării de azi a Siberiei. Dar și azi ca și în trecut condițiile de muncă de aici nu sînt deosebite ușoare.

Am stat de vorbă cu un electrician în vîrstă de 32 de ani, venit din Moscova. Lucrează în Irkutsk din 1958. „Băieții din grupa noastră comsomolista au holărit să vină aici de bună voie. Am venit și eu cu ei. Uneori în aceste locuri sînt geruri mari. Temperatura scade pînă la minus 70 de grade și atunci pot fi auzite, cum spunem noi, „șoaptele stelelor”. Sunetele astfel bolezate de noi se produc atunci cînd aerul expirat din plămîni se transformă din zbor în cristale”.

Pentru om

Evoluția impetuoasă a economiei sovietice mai ales în condițiile aspre din Siberia, se datorește în primul rînd entuziasmului oamenilor care au muncit fără preget. Dar cei de aici își dau perfect de bine seama că numai cu entuziasmul nu ajungi departe. Iată de ce există permanent năzuința de a crea pentru muncitori condiții care să-i stimuleze să se stabilească definitiv aici.

La Habarovsk se vor construi în acest an circa 183.000 metri pătrați de suprafață locuibilă. Locuințele noi se repartizează atît băștinașilor cît și celor veniți de prin alte locuri.

Din clipa dării în exploatare a termocentralei electrice urbane a devenit posibilă crearea unui sistem de aprovizionare cu apă fierbinte a orașului Habarovsk. Folosind cu pricepere această sursă de căldură, pînă la sfîrșitul lui 1963 se va termina construcția de sere cu o suprafață totală de circa 46.000 metri pătrați.

Frontul invizibil

(Urmare din numărul trecut)

În noiembrie 1941, toate organele contra-spionajului hitlerist: secția III-a a Abwehrului, biroul III al Direcției Reichului pentru siguranța statului, precum și Gestapoul începuseră o operație pe scară largă pentru lichidarea definitivă a posturilor de radioemisie clandestine ale grupurilor sovietice de informații, care acționau pe teritoriul Germaniei și al țărilor ocupate.

Noile aparate cu care fuseseră echipate detașamentele de goniometrie și lichidare așteptau speranțe că operația se va încheia cu succes.

La începutul lui noiembrie, amiralul Canaris, conducătorul Abwehrului, avu o consfătuire cu Reinhardt Heidrich, șeful SD-ului.

— Trebuie să facem totul — îi spuse Canaris lui Heidrich — ca să descoperim cât mai repede cu putință sursele de informații ale rușilor. Propun să trimitem imediat detașamentele recent organizate în toate orașele și centrele mari în care funcționează stații de radioemisie sovietice. Operația trebuie efectuată în cel mai strict secret. Oamenii pe care vom izbuti să-i capturăm vor trebui constrânși cu orice preț, prin mită sau prin amenințări, să colaboreze cu noi.

Discuția avu o importanță deosebită pentru viitoarele acțiuni întreprinse împotriva stațiilor de radioemisie, întrucât stabilise principiile de colaborare dintre Abwehr și Direcția siguranței. Datorită acestui fapt se putea începe imediat operația pe un teritoriu vast.

În ziua de 30 noiembrie 1941, la ora nouă seara, trei grupuri din detașamentele de goniometrie și lichidare ale serviciului de radio al Abwehrului plecară cu camioanele spre Bruxelles. Mica coloană era comandată de locotenentul Moser. Operația urma să se desfășoare în condiții neobișnuit de grele. Postul R.T.H. își schimbase semnalul de recunoaștere. În cele din urmă, însă, după o îndelungată perioadă de observație a putut fi stabilit noul semnal. Serviciul de radio al Abwehrului afirmă că, începând din 17 noiembrie, la Bruxelles funcționau simultan trei posturi emițătoare, dar fiecare folosea lungimi de undă diferite de cele ale postului R.T.H.

Locotenentul Moser se opri cu oamenii lui în piața Consiliului din suburbia Burnheim. Împărțindu-și grupul în trei echipe, le plasă în diverse puncte ale Bruxelles-ului, formând un imens triunghi. Cele dintii măsurători fură efectuate chiar în cursul nopții, iar următoarele a doua zi dimineața. Într-un rînd, fu interceptat un post emițător clandestin care transmisese câteva texte scurte. Cu toate că emisiunea nu dură decît câteva minute, era suficient pentru a se face măsurătorile exacte. Primul punct arăta 350°, al doilea 310°, iar al treilea 248°. Locotenentul Moser verifică datele și, înscriindu-le în planul orașului, ajunse la concluzia că liniile de radiogoniometrie ale primelor două măsurători nu se întretaiau cu linia celui de al treilea goniometru.

— Unul dintre voi a făcut o greșeală — spuse Moser.

— Nu se poate, domnule locotenent — căutară să se justifice soldații. Am verificat de două ori rezultatele și de fiecare dată am obținut aceeași frecvență și același unghi.

— În acest caz goniometrul e defect. Cine a furnizat aparatele?

— Firma „Wolf-Radio“.

— Imposibil atunci. Această întreprindere fabrică un utilaj excepțional și, din câte știu eu, cu aparatele livrate de ea nu s-a întimplat niciodată ceva asemănător. E limpede că voi ați greșit.

A doua zi, dis-de-dimineață, Moser și soldații lui se aflau în aceleași puncte. Noile măsurători confirmară rezultatele goniometrării din ajun. Atunci Moser ordonă să se facă măsurători de control după semnalele de recunoaștere ale stației lui. Și abia atunci se conașterea că nici unul din noile goniometre nu dăduse informații exacte.

— Cu asemenea goniometre n-o să putem descoperi nici un post emițător — spuse Moser, după care adăugă adresându-se soldaților — Ați avut dreptate, băieți, aici e vorba de sabotaj.

Drept care Moser ceru ajutor colonelului Redling, șeful Abwehrului din Paris, care expedie numaidecît la Bruxelles trei goniometre fabricate de altă firmă. Totodată înștiință de cele întimplate sec-

ția III-a a Abwehrului din Berlin, dădu imediat dispoziții să se facă cercetări la întreprinderea „Wolf-Radio“.

Adio, Nadenka!

La 2 decembrie, detașamentul lui Moser putu să reia munca întreruptă. În câteva zile, oamenii lui izbutiră să descopere locul unde erau instalate două posturi emițătoare. Unul din ele funcționa într-o clădire din Moulenbeek, iar celălalt la Etterbeek, în partea de nord a Bruxelles-ului. După ce obținut aceste indicații prețioase, locotenentul Moser se duse să raporteze maiorului Meyer, șeful secției din Bruxelles a Abwehrului, despre rezultatele muncii lui și greutatea pe care le avusese de întîmpinat în timpul radiogoniometrării. Meyer îl primi însă foarte rece.

— Nu mă interesează greutatea prin care ați trecut. Misiunea dv. era de a localiza în cel mai scurt timp aceste stații, iar a mea să le distrug. Imi puteți indica exact care dintre ele este R.T.H.?

— Probabil postul din Moulenbeek.

— Căutați să stabiliți precis. Pe mine mă interesează numai R.T.H. Am primit ordin în acest sens. Celelalte posturi le veți lichida singur, sau veți cere ajutor SD-ului.

Dat fiind că nu știa nimic despre relațiile dintre Abwehr și serviciul siguranței, Moser nu putu înțelege ce se ascundea în-

invăluia Bruxelles-ului. Se cernea o ploaie mărunță și rece amestecată cu zăpadă. Orașul părea pustiu. Puținii trecători nu dădură nici o atenție unui camion care se oprise la capătul străduței.

Agentei ai Abwehrului și soldații cu puști automate înconjurară repede clădirea. În vilă era liniște. O singură fereastră de la etajul întâi era luminată.

— Spargeți lacătul! — ordonă Meyer ofițerilor care se aflau în fața ușii de la intrare.

Unul dintre ei făcu cîțiva pași înapoi și trase în lacăt. Drumul era deschis. Agenții năvăliră în casă. Cîțiva urcară în goană scara îngustă care ducea la etaj.

În momentul cînd auziră zgomot și voci înăbușite în grădina, radiotelegrafistul și femeia care descifra radiogramele tocmai împachetau aparatul.

— Se pare că a sosit sfîrșitul — îi spuse surd dar calm radiotelegrafistul tinerei femei. Aruncă toate hîrțile în loc. Repede! Eu o să-i mai țin puțin în foc. Se repezi la sertarul mesei de unde scoase două pistoale. În curte răsună o salvă.

— Trag în ușă — șopti fata, zvîrlind în foc cîteva file de hîrtie așternute cu un scris mărunț. Apoi se apropie de aparat și din cîteva lovituri cu o bară de oțel îl transformă într-un morman de fier.

Fasciștii începură să bocăne pe trepte.

Radiotelegrafistul se apropiie de ușe, o deschise larg cu o mișcare energică și,

decît una din stațiile de radioemisie ale rețelei de informații sovietice. Faptul că izbutiseră să distrugă un post emițător nu însemna în nici un caz că problema fusese rezolvată.

— Cu atît mai mult — spuse Model — cu cît n-am putut pune mina pe nici un material care să ne fi ajutat la descoperirea altor posturi.

Căpitanul Schuster era de aceeași părere.

— Telul nostru nu este lichidarea unor stații izolate, ci nimicirea întregii rețele de informații sovietice — observă el, examinînd darea de seamă despre operația împotriva R.T.H. Dar secția de descifrări a Wehrmachtului n-a descoperit nimic?

Căpitanul Model dădu negații din cap. — Pînă acum n-am izbutit să descifrăm nici un text. Hanselberger, șeful secției, pretinde că rușii folosesc un cod deosebit. Dacă am reuși să găsim măcar un singur indiciu...

— O, atunci ar fi în mîna noastră — rosti vizitor Schuster.

— Dar ce s-a întimplat cu textele?

— Hanselberger a ordonat să fie arse. — Imbecilul! Cine știe dacă n-a distrus ultima noastră șansă? Cred că dacă s-ar fi lucrat cum trebuie, în cele din urmă s-ar fi putut rezolva această problemă.

Model observă că la centrele de interceptare din Kranz, Hanovra, Treviso, Langenargen și Berlin ar fi trebuit să existe copii ale radiogramelor sovietice, drept care hotări să întreprindă o călătorie într-acolo ca să adune materialul necesar. La punctul de interceptare din Langenargen căpitanul găsi numai o sută douăzeci de copii. Restul radiogramelor fuseseră dat ca material didactic școlii de spionaj din Stuttgart.

Cel mai mare număr de copii se aflau la Kranz, virite într-un sac și aruncate la subsol. Model aduse cu el la Berlin circa trei sute de radiograme cifrate. În timp ce Model căuta radiograme transmise de R.T.H. și de alte posturi de radioemisie sovietice, căpitanul Schuster nu stătea nici el cu mîinile în sîn. Luase legătura cu punctul de interceptare al grupului de armate Vest și rugase să-i fie trimis în ajutor locotenentul Wauth, profesor de matematică superioară, unul dintre cei mai mari specialiști în domeniul criptografiei. Mobilizase de asemenea cîțiva studenți de la facultatea de matematică a Universității din Berlin, formînd din ei un grup special pentru dezlegarea cifrurilor, în cadrul postului de radio al Abwehrului.

În februarie 1942, doctorul Wauth începu să lucreze la elucidarea misterului R.T.H.

Misiunea Geseke

Colonelul Egorov citi atent ultimele informații transmise de Kent și Gilbert.

Aceștia arătau că, după lichidarea principalului post din Bruxelles, Abwehrul începuse să caute alte stații de radioemisie. Gilbert comunica că un agent al lui, care urmărea liniile telefonice germane, aflase că hitleriștii încercau să descifreze radiotelegramele sovietice și că unul din oamenii sovietici de legătură, pe care tovarășii lui nu izbutiseră să-l prevină la timp de primejdia ce-l amenința, căzuse în mîinile Abwehrului. Asupra lui se găsiseră cîteva texte cifrate, precum și o informare scrisă cu cerneală simpatică. Gilbert se temea că grupul de cercetări al Abwehrului va izbuti să citească informarea. Era adevărat că ea nu conținea date exacte, dar putea constitui un punct de plecare pentru descifrarea codului.

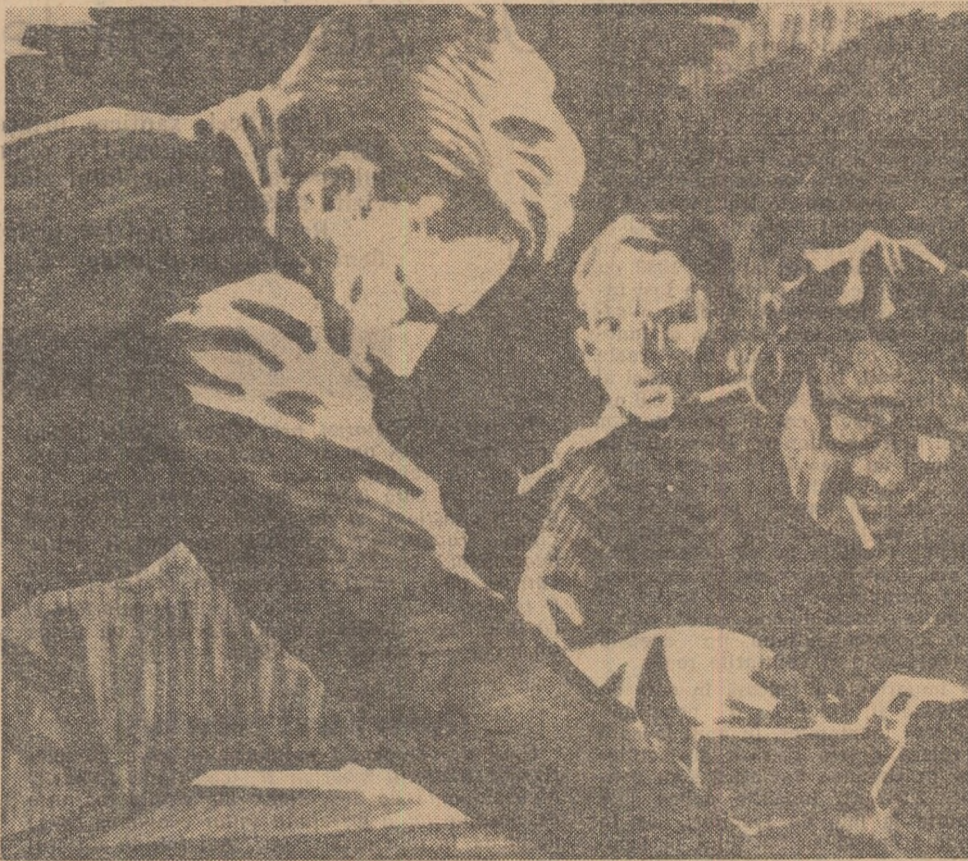
Gilbert cerea să i se trimită un avion cu care să expedieze cît mai repede documente importante referitoare la lovitura proiectată de germani împotriva Sta-lingradului și Caucazului. Hitleriștii hotărîseră să dea această lovitură după eșecul înregistrat lângă Moscova.

Egorov convocă imediat la el pe șefii de secții. Dar meteorologii comunicară că din cauza condițiilor atmosferice, zborul nu va putea avea loc.

Trebuia întreprins totuși ceva. Materialele despre care pomenise Gilbert nu puteau fi transmise prin radio, iar unui om de legătură obișnuit i-ar fi trebuit prea mult timp ca să poată trece linia frontului și ajunge la Gilbert. De altfel, și riscul era mare...

Vladimir Iarșinski

(continuare în numărul viitor)

Desen de V. Vetr

dărătul cuvintelor lui Meyer. Adevărul era că, deși Abwehrul ajunsese la o înțelegere cu SD-ul, conducătorii lui voiau totuși să-și atribuie numai lor toate meritele, discreditîndu-l în felul acesta pe Heidrich în ochii lui Hitler.

De aceea colonelul Bentivegni dăduse ordin tuturor șefilor secțiilor locale ale Abwehrului ca atunci cînd descoperă posturi emițătoare ale serviciilor de spionaj străine să pună ei mîna pe toate documentele capturate pentru ca să nu ajungă nimic în posesia SD-ului.

După cîteva zile, trei mașini cu agenți ai Abwehrului și funcționari ai SD-ului, îmbrăcați civil, se opriră în trei puncte diferite ale orașului Bruxelles: în piața ducesei de Brabant, lângă biserica Ioan Botezătorul și în strada Kochebriek. După efectuarea ultimelor măsurători de control, maiorul Meyer împreună cu Moser și cu un mic grup de militari porniră în căutarea locului unde era instalat postul R.T.H. Cu acest prilej se stabilă că stația respectivă se afla într-o vilă mică de la capătul unei străduțe. În fața casei, o femeie curăța zăpada.

— So ia naiba! Chiar aici este — spuse Meyer.

— Așa mi-am închipuit și eu.

— Atunci putem începe.

„Era întuneric beznă, O ceață densă

fără să ochească, trase în întuneric. Se auziseră înjurături și gemete. Deschise focul și fata.

— Adio, Nadenka! — izbuti să strige radiotelegrafistul.

Apoi toată casa se cutremură de împuscături... Colonelul Bentivegni fu extrem de nemulțumit de rezultatele operațiilor împotriva postului R.T.H. și a celorlalte două stații emițătoare. Radiotelegrafistii nu putuseră fi prinși vii: tînărul și fata care se aflau în camera din Moulenbeek își pusese capăt vieții.

Lîngă aparatul sfîrșit nu se găsise nimic care ar fi putut ajuta Abwehrul să dea de urma celorlalte posturi radio-emitațoare ale inamicului. Se părea că urmele dispărușeră din nou.

Ancheta cu privire la acest caz dură mult. Tînărul și fata nu lăsaseră nici un document. Slăpina casei nu știa nimic despre chiriștii ei, decît că erau foarte amabili și plăteau chiria la timp.

Căpitanul Model, care nu izbutise să îndeplinească singur misiunea ce-i fusese încredințată, ceru să-i fie trimis în ajutor căpitanul Schuster din Kranz.

Trei zile mai tîrziu Schuster sosi la Berlin.

Cei doi ofițeri ajunseră la concluzia că postul emițător din Moulenbeek nu era

PRIN STEPA KUBANULUI

Am avut norocul să sosesc în Kuban la începutul primăverii. Senzația care m-a cuprins la coborirea din avion a fost copleșitoare. Deși ajunsesem într-un oraș, Krasnodar, anotimpul amețitor năvălea de peste tot, din aer, din clădiri, din pietrele caldarimului...

Închipuți-vă că ați intrat în casă, într-o zi mohorită de sfârșit de iarnă, cu ploaie și zăpadă, cu arbori goi și uscați, ca numai peste câteva ceasuri, când ieșiți din nou afară, să vă pomeniți în mijlocul unei naturi înflorite, cu soare cald și cu un aer greu, încărcat cu mireme, cum poate fi doar aerul primăverii. Veți tresări ca în fața unui miracol.

Așa mi s-a întâmplat și mie în călătoria aceasta, de la Moscova și Zaporojie spre Kuban. Cu singura deosebire că încăperea de metal în care intrasem, se deplasa cu o viteză de 700 kilometri pe oră. La Moscova mai era iarnă în toată legea. Fulguia. La Zaporojie, arborii începuseră să înmugurească, dar cerul era mohorit, cîmpul cenușiu, cădea o ploaie rece. Vremea, ceva mai caldă decât la Moscova, aparținea încă iernii. Și deodată, cum am coborât la Krasnodar, primăvara Kubanului m-a orbit ca o lumină puternică apărută, brusc, în întuneric. Sau nu, senzația resimțită atunci, în acea clipă, semăna mai degrabă cu o grizare de moment, în urma unui pahar de vin vechi, tare, băuț cu sete, pe nerăsuflăte. Un vin bogat în mireme ca primăvara din aceste locuri.

La început n-am înțeles taina acestui anotimp al zefirului, aici în Kuban. Nu am înțeles de unde îi vine puterea. Vedeam arbori înfloriți, boschete de liliac tot în floare, de-a lungul bulevardului. Vedeam chipurile și gesturile oamenilor, încărcate de acele combustii interioare ce-î întineresc parcă și-i arată mai vii, mai exuberanți, ca în orice primăvară. Mă loveau pale de vînt cu arome amețitoare. Se părea că primăvara izbucnește de pretutindeni, ca o emanație radioactivă, devenită vînt, parfum, exuberanță.

Puterea acestei primăveri am înțeles-o mai târziu, cînd am călătorit prin stepă. Aici ia naștere anotimpul și năvălește peste tot ca o inundație aeriană de nestăvilit. Aromă îmbătătoare a vîntului nu este decât esența concentrată a unui pămînt binecuvîntat, bogat în cernoziom, cu o vegetație luxuriantă, al cărei buchet cuprinde un adevărat univers botanic cu 1500 de soiuri. Paltinul, fagul, stejarul, griul, floarea-soarelui, orezul, ceaiul, merii, cașii, precum și celelalte varietăți de ierburi, plante, pomi și arbori, peste o mie și câteva sute, trezite la viață, cu o nemaipomenită putere de germinare, își înalță chemările parfumate, pentru ca vîntul din stepă să le amestece, să le distileze și să le prefacă într-o licoare aeriană, puternică și îmbătătoare, pe care o poartă peste tot. E atîta sete de viață pe aceste meleaguri, încît nu-mi pot reprezenta aici un copac uscat. Acest adevăr îl exprimă o veche locuțiune, privind rodnicia solului: „La noi în Kuban dacă pui seara în pămînt o oiște, a doua zi răsare o căruță”.

Primăvara în Kuban e o primăvară a stepelor, puternică, pătimașă, senzuală, de care numai un scriitor ca Mihail Șolohov, trăind tot în mijlocul stepelor, ceva mai la nord, lângă Don a putut-o zugrăvi în toată plenitudinea ei.

Este primăvara care a dat naștere vechiului mit al învierii.

Dificultatea de a alege

În cadrul unei calde și prietenești întâlniri cu scriitorii și ziariștii din Krasnodar, centrul administrativ al Kubanului, mi se dau sugestii, foarte diverse și exprimate cu multă convingere, în legătură cu locurile care merită a fi vizitate.

— Kubanul e o uzină de piine și de carne. Să mergeți neapărat într-un colhoz.

— Kubanul nu este o simplă regiune ci o „țară” (krai). De aceea oficial e denumit Krasnodarski krai. Între hotarele lui e cuprinsă și regiunea autonomă Adighe. Poate mergeți și acolo.

— Kubanul furnizează lemn de esență superioară. Arborii ating dimensiuni uriașe. Sînt exemplare de paltin groase de doi metri. Poate vreți să vedeți o pădure.

— Kubanul, totuși, nu conține numai prin bogățiile lui agricole. Kubanul are și o industrie dezvoltată: schele de petrol, mari fabrici de ciment la Novorosiisk, fabrici de conserve, uzine metalurgice.

— Kubanul e renumit și pentru frumusețile naturii, pentru stațiunile sale de odihnă.

Problema itinerarului fiind pusă în acest fel, toți interlocutorii sînt unanimi în a recunoaște că regiunea lor se remarcă prin producția agricolă. Kubanul e supranumit și „perla agriculturii sovietice”. Nu numai pentru recoltele mari care se obțin aici. Kubanul e un laborator al experienței înaintate pentru toată Uniunea Sovietică. Mergeți la Institutul de cercetare și experimentare a mașinilor din Novokubansk. Stați de vorbă cu mecanizatorul Svetlicinii. Luați legătură și cu academicianul Pustovoiț, creatorul unor noi soiuri de floarea soarelui...

Și acum la drum. Stepă Kubanului ni se deschide înainte plină de taine și promisiuni.

„Galeriile” unui alt Tretiakov

„Volga” gonește cu 90 km. pe oră pe un drum de asfalt, prin stepă. Țintanoastră: stanița Platirovskaja, colhozul „Kirov”.

Kubanul nu poate fi cunoscut decât străbătîndu-l ca și cîmpia Bărăganului nostru. Un pisc de munte e suficient să-l vezi, ca să ai un sentiment al grandiosului. Șesul, însă trebuie străbătut, trebuie să „înghiți” zeci și sute de kilometri, ca din acumularea senzațiilor dobîndite pe parcurs să dobîndești imaginea măreției lui.

De aceea, poate, și Trofim Kirilovici Tretiakov, președintele colhozului din Platirovskaja, ca să ne convingă de puterea acestei „uzine cerealiere”, după ce ne-a prezentat cifre despre suprafețele cultivate, producția la hectar etc., ne-a invitat să mergem să vedem cîmpul. Și cînd am ajuns pe un drum lătaralnic, în mijlocul unei mări de grîu verde, legănat de vînt, el ne-a spus:

— Priviți: tot ce se vede în jur aparține colhozului nostru!

— Tot acest cîmp pînă la orizont? — l-am întrebat.

— Absolut totul. — confirmă el.

La volanul tractorului

Abia atunci cifrele notate în carnetul meu, privind patrimoniul colhozului „Kirov”, — 17.200 de hectare cultivate cu grîu, porumb, orz, sfeclă de zahăr, 112 tractoare, 60 de camioane, 10.000 de porci, 100.000 de păsări etc., etc. — au căpătat înfățișarea lor reală, impresioantă. Am consultat din nou carnetul de note: colhozul e alcătuit din 12 brigăzi (6 de cîmp, 3 de pomicultură, 3 de grădinarit), 14 ferme (10 de lapte, 2 de porci și 2 de păsări) conduse de 48 de specialiști cu studii superioare și medii. Sînt livrate anual statului 14.000 tone de cereale și porumb (14.000 tone=1.400 vagoane=cam 30 de trenuri de marfă). Se cultivă mari suprafețe numai pentru semințe de roșii, castraveți etc. Un amănunt interesant: salata cultivată pentru sămînță, se întinde pe suprafețe atît de mari încît trebuie recoltată cu... combina.

Iată deci ce însemnează o „uzină cerealiere”. Un organism economic complex, de mari proporții. Abia aici, în Kuban, unde pîinea, porumbul, carnea și laptele „se fabrică” în cantități uriașe, de mii de tone, ca oțelul în cuptoarele zaporojene, sau țiteiul în schelele din Alme-teevsk, abia aici înțelegi adevărata putere a agriculturii sovietice, care tinde să devină o ramură a activității industriale, o puternică pișchie a construcției comunismului. În cadrul acestei istorice bătălii Kubanul merge în primele rînduri.

...Dacă nu se înfăptuia revoluția socialistă. Trofim Kirilovici, bărbat înalt, cu o înfățișare voluntară, ar fi rămas un simplu cazac sărac, purtînd pe cap o „kubankă” trasă pe ochi, așa cum îl arată o veche fotografie. Un petec de pămînt, un cal, o sabie, muncă aspră la coarnele plugului, instrucție ostășească în tabără, — iată decorațiunile și conținutul vieții pe care ar fi dus-o în acest caz.

Nu pot să nu fac această remarcă atunci cînd privesc trofeele pe care le-a adunat Trofim Kirilovici pe pereții cabinetului său de lucru. Sînt diplome înrămate, care atestă distincții din cele mai înalte, „de gradul I”, pentru grîu și porumb, decernate colhozului în cadrul Expoziției realizărilor economiei naționale de la Moscova.

Nu pot să nu fac această remarcă, extinzînd concluziile ce se impun asupra vieții tuturor cazacilor din Kuban, cînd în persoana fostului flăcău cu „kubankă”, și apoi a primului președinte al colhozului din Platirovskaja, în anii colectivizării, regăsim figura energică, neîncovoiată în lupte, a lui Trofim Kirilovici Tretiakov, azi deputat în Sovietul Suprem și unul din delegații la cel de al XII-lea Congres al P.C.U.S.

Printr-o coincidență cu totul întâmplătoare, numele său se aseamănă cu acela al unui celebru colecționar, tot Tretiakov, însă Pavel Mihailovici. N-aș mai fi făcut și această de a treia remarcă, dacă la Platirovskaja nu ar fi existat un muzeu colhoznic de artă plastică. Muzeul e dotat cu câteva zeci de tablouri în ulei semnate de pictori din Krasnodar. Foarte adeseori aici se organizează expoziții. În ziua cînd l-am vizitat, erau expuse lucrări ale graficienilor din Leningrad și Moscova. Consemnez faptul întrucît e relevant pentru creșterea interesului pentru cultură în satul socialist. Cît privește poezia de nume dintre Tretiakovi, un colecționar celebru și un fost cazac, lucrul acesta reliefează într-o formă pitorească acest adevăr mai general. Există „galerii” Tretiakovi în stațiunile Platirovskaja, mi-a spus un confrate reporter, cu un aer misterios, înainte de călătoria mea. Acum trebuia să-i dau dreptate.

În vizită la colegii romîni

Un grup de profesori de la Academia agricolă „K. A. Timireazev” din Moscova a făcut anul trecut o vizită de mai multe zile în Republica Populară Romînă. În legătură cu această vizită au apărut în presa „Novosti” s-a adresat profesorului A. Negru, care a făcut parte din acest grup, cu rugămintea de a împărtăși cititorilor impresiile sale despre colaborarea dintre oamenii de știință sovietici și romîni. Reproducem mai jos extrase din relatarea profesorului A. Negru.

Din întîlnirile avute și din cele văzute în seurtul răsîmp cît am stat în România am adunat impresii pentru toată viața. Am colindat aproape prin toată țara, am cunoscut colaboratori ai institutelor și stațiunilor experimentale, horticole și viticole, am fost oaspeți a numeroase gospodării agricole de stat și colective.

Mărturisesc că în România frățească oamenii muncesc cu multă rivnă în domeniul horticulturii și al viticulturii. La București ni s-au oferit struguri din recolta anului trecut care și-au păstrat de minune calitățile gustative. Grija pentru aprovizionarea populației cu fructe proaspete în toate anotimpurile anului merită toată lauda.

La stațiunile experimentale de la Iași sau Cluj, Odobești sau Blaj, la gospodăriile de stat Cotnari sau Costești, în gospodăria agricolă colectivă de la Miniș — pretutindeni am văzut livezi și vii excepționale, pretutindeni am cunoscut oameni minunați, adevărați entuziaști ai acestei meserii. Am legat cu mulți dintre ei adevărate prietenii, am înnoțat legături pentru continuarea colaborării noastre rodnice.

Să luăm, de pildă, chestiunea răsîndirii unor soiuri deosebit de prețioase de viță, a studierii particularită-

ților lor biologice. În Uniunea Sovietică există azi circa 1200 de soiuri de viță acclimatizate în cele mai diferite zone ale țării. De asemenea, există soiuri de viță cu desăvîrșire noi. În această privință și prietenii noștri romîni au reușit să realizeze succese strălucite.

Sau să luăm o altă problemă, anume sădirea viței de vie în terase. De mult se cunoaște că vița de vie sădită pe terase săpate pe coaste de munți dă struguri cu însușiri deosebite: arome fine și calități gustative alese. Aceste însușiri se datoresc particularităților solului și ale mediului. Dar îngrijirea viței de vie în terase cere multă măiestrie, de forturi mari și multă materială importantă. Atît specialiștii sovietici, cît și cei romîni au acumulat în această privință o experiență bogată a cărei studiere reciprocă ar fi deosebit de utilă.

Pentru practica noastră sovietică prezintă interes activitatea stațiunilor experimentale din Republica Populară Romînă unde am constatat o fericită îmbinare a cercetărilor științifice cu producția. Adesea oameni de știință romîni, în speță biologii, își mulțumesc pentru doi-trei ani centrul de activitate în vreo gospodărie de stat sau colectivă, participă la organizarea acestora, apli-

că pe parcelele ale gospodăriilor realizările lor științifice. În același timp, un număr mare de lucrători agricoli fac practică pe cîmpurile și în laboratoarele stațiunilor experimentale. Acest sistem de organizare a activității merită toată atenția și ne propunem să folosim și la noi în țară experiența romînă.

Aș dori să închei scurta relatare despre vizita în România adresînd prietenilor din această țară cuvîntele de mulțumire pentru caldă lor ospitalitate. Mă folosesc de acest prilej pentru a transmite salutul nostru cordial colegilor de la Institutul de agronomie din București și Cluj, de la Consiliul Superior al Agriculturii R.P.R. și de la Institutul de horticultură și viticultură din București. Totodată, nădăjduiesc că contactele dintre oamenii de știință și specialiștii din țările noastre se vor dezvolta necontenit, întrucît ele dau rod înbelșugat, îmbogățesc reciproc cercetările noastre, grăbesc înaintarea noastră comună, în front unic spre un țel nobil — construirea socialismului și a comunismului.

A. Negru

Piatra filozofală a secolului nostru

În ultimii ani, în literatura de specialitate sovietică ca și din întreaga lume se întâlnește tot mai des termenul de **chimie nucleară**. Obiectul acestei noi ramuri a științei, situată la granița dintre fizica chimică și fizica nucleară, nu este încă bine delimitat. La început, prin chimie nucleară se înțelegea numai studiul transformărilor nucleelor atomice, prin folosirea de metode radiochimice. Modul acesta de a privi chimia nucleară a devenit însă necorespunzător, deoarece dezvoltarea acestei științe a intrat astăzi pe un făgaș cu totul nou, chimia nucleară începând să se „infiltreze” în domeniul fizicii nucleare. Între fizica și chimia nucleară au apărut noi puncte de tangență, s-au ridicat probleme noi a căror studiere necesită imbinarea cunoștințelor de fizică și chimie. Din această imbinare decurg multiple perspective de dezvoltare ale noii științe, care s-ar putea rezuma în două sarcini fundamentale conturate pînă în prezent:

1) studiul proprietăților și transformărilor nucleelor atomice prin aplicarea metodelor chimice;

2) folosirea metodelor și reprezentărilor fizicii nucleare și fizicii particulelor elementare în scopul cercetării proprietăților și transformărilor chimice.

De ce au eșuat alchimiștii

E interesant de știut că ideea transformării unor elemente într-altele a apărut încă din antichitate. În operele filozofice ale lui Aristotel se poate întâlni noțiunea de transformare a principalelor „elemente” — căldura, frigul, umezeala și uscăciunea, care conțin un substrat comun. Mai târziu, în evul mediu, în epoca de înflorire a alchimiei, transformarea unor metale ca mercurul sau plumbul în aur i-a obsedat pe alchimiștii, care au depus nenumărate dar zadarnice eforturi pentru a afla „piatra filozofală” și pentru a obține mult râvnitul metal prețios. Cauza insuccesului consta în aceea că alchimiștii, necunoscînd structura atomului, se mărgineau în experiențele lor la diferite metode chimice. Prima transformare nucleară artificială a devenit posibilă numai după ce au fost stabilite legile fundamentale ale structurii atomului. Iar apariția și dezvoltarea chimiei nucleare ca știință care se preocupă de transformarea atomilor nu poate fi ruptă de principalele etape de dezvoltare a cunoștințelor despre structura materiei.

O importanță deosebită de mare pentru realizarea transformării elementelor a avut-o descoperirea legii periodicității care l-a condus pe savantul chimist rus D. I. Mendeleev la crearea binecunoscutului tablou periodic al elementelor. Căci așezarea elementelor chimice într-o serie ce urmează o anumită lege, a servit la demonstrarea ipotezei că toate elementele sînt alcătuite din forme de materie mai simplă. Și, ceea ce e și mai interesant, că ideea complexității elementelor l-a dus pe Mendeleev la prevederea transmutației lor.

Curînd după aceea, evenimentele s-au succedat într-un ritm rapid. În 1896 fizicianul francez Becquerel descoperă radioactivitatea uraniului. Urmează stabilirea altor elemente radioactive ca poloniul, radiul etc. pentru ca, în 1919, să se realizeze prima transmutație, adică transformarea unui element în altul. Primul pas în folosirea în scopuri pașnice a colosalei energii eliberate prin fisiunea uraniului a fost făcut însă abia în 1954, cînd în Uniunea Sovietică a intrat în funcțiune prima centrală atomo-electrică din lume.

Elemente chimice noi pe cale artificială

Paralel cu construirea reactoarelor, la dezvoltarea chimiei nucleare a contribuit și crearea diferitelor tipuri de acceleratori. Cu ajutorul lor au putut fi realizate și studiate diferitele reacții nucleare, stabilindu-se astfel legile fundamentale ale noii științe. Printre cele mai puternice acceleratoare din lume se numără și sincrociclotronul și sincrofototronul de la Institutul unificat de cercetări nucleare de la Dubna, capabile să accelereze particulele pînă la o energie de 10 000 Mev. Dar, care sînt domeniile în care diferitele legi și metode ale chimiei nucleare sînt aplicate practic?

În sistemul periodic al lui Mendeleev au rămas îndelungă vreme necompletate patru căsuțe, avînd numărul atomic 43, 61, 85 și 87. Studiarea diferitelor reacții nucleare a arătat că elementele cu aceste

numere de ordine pot fi obținute pe cale artificială. În felul acesta a fost obținut **Technetiul** care, fiind stabil la agenții corozivi e folosit ca strat de protecție al aparatelor din industria atomică, **Prometiul** realizat de Marinski și Glendenin în 1945 din produsele de fisiune ale uraniului (unul dintre izotopii lui găsindu-și largă aplicare la fabricarea bateriilor atomice de dimensiuni foarte mici, folosite îndeosebi la aparatele acustice și la aparatele de radio portative), **Astatiniul** și **Franciul** (ai cărui izotopi sînt folosiți în diagnosticarea sarcomului, unde se fixează în cantități mult mai mari decît în țesuturile normale).

În același timp au fost obținute, cu ajutorul diferitelor reacții nucleare, și elementele transuraniene ca Neptuniul, Plutoniul, Americiul, Curium, Berkelium, Californiul, Einsteinium, Feroniul și Mendeleevium. În sfîrșit, la Institutul de energie atomică al Academiei de Științe a U.R.S.S. academicianul G. N. Flerov, dimpreună cu un grup de cercetători, a descoperit elementul 102.

Rezultatele reacțiilor nucleare

Realizarea sintezei elementelor transuraniene prezintă o deosebită importanță deoarece ele au lărgit cadrul sistemului periodic al lui Mendeleev, fără a-i atinge bazele. Acest fapt a confirmat o dată mai mult marea importanță a legii periodicității atît în ce privește descoperirea elementelor noi, cît și studiarea însușirilor lor chimice.

Legile chimiei nucleare constituie baza teoretică necesară obținerii industriale a izotopilor radioactivi deosebit de importanți din punct de vedere practic, ca de altfel și a descoperirii de noi izotopi.

Pentru obținerea industrială a izotopilor radioactivi, cea mai mare importanță o prezintă reacțiile nucleare ce se desfășoară sub acțiunea neutronilor. Așa, de pildă, un reactor sovietic de mică putere, de numai 100 kW, dă zilnic peste 1 gram de diferite fragmente de fisiune ale uraniului printre care, în proporții mari, se numără izotopii Stronțiu-90, Cesium-137, Rubidiu-106 etc., etc. Și tot în reactoarele nucleare cercetătorii sovietici obțin și alți izotopi, dar care nu sînt un rezultat al fisiunii uraniului, ci al altor reacții nucleare. Printre aceștia se numără Cobaltul-60, Fosforul-32, Sulfur-35, Carbonul-14, Tritiul etc.

În clipa de față se cunosc aproximativ 1500 de izotopi dintre care 70 la sută izotopi radioactivi, iar numărul lor crește an de an. La aceasta contribuie desfășurarea vastului program de cercetări sovietic în domeniul accelerării particulelor pînă la energii mari, precum și perfecționarea continuă a metodelor de identificare a produselor reacțiilor nucleare.

Dar dacă uraniul se va epuiza?

Încă de la primele experiențe efectuate de savanții atomiști sovietici a devenit clar că reacțiile nucleare sînt însoțite de dezagregarea unei colosale cantități de energie, care poate fi folosită în interesul omenirii. Savanții și inginerii sovietici au și întreprins eforturi susținute pentru domesticirea energiei nucleare. Primul pas în această direcție l-a constituit realizarea reacției controlate de fisiune în lanț. La Troitk, în Siberia, a intrat în funcțiune primul grup de 100 000 kW al celei dintîi centrale atomo-electrice din lume, proiectată să aibă o putere totală de 600 000 kW. În același timp, la Voronej și Beloiarsk se află în construcție alte două centrale atomo-electrice cu o putere de 400 000 kW fiecare.

Deși în scoarța terestră, într-un strat avînd o grosime de 16 km se găsesc multe miliarde de tone de uraniu, o mare parte din el se află în stare fragmentară și, tocmai de aceea, este foarte greu accesibil pentru extracție. Acesta este și motivul pentru care, dacă întreaga energetică a globului pămîntesc va trece la folosirea combustibilului atomic, chiar la un ritm de creștere a consumului egal cu cel actual, cantitatea de uraniu și toriu va ajunge doar pentru 100—200 ani. În schimb, reacțiile termionucleare din soare și stele, în urma cărora se formează heliul din nucleele de hidrogen, sînt însoțite de degajarea unei cantități de energie cu mult mai mare decît cea obținută prin folosirea nucleelor de uraniu.

În vederea folosirii în scopuri pașnice a acestei energii în Uniunea Sovietică, la

Institutul de energie atomică al Academiei de Științe au fost realizate instalații pentru dirijarea procesului de transformare a hidrogenului în heliu.

Atomii „noi” și atomii „fierbinți”

În ultima vreme chimia nucleară s-a preocupat îndeaproape de așa numiții „atomi noi”, sisteme în care fie că un proton al unui nucleu este înlocuit printr-o altă particulă elementară pozitivă, fie că unul dintre electronii atomului e înlocuit cu o altă particulă elementară negativă.

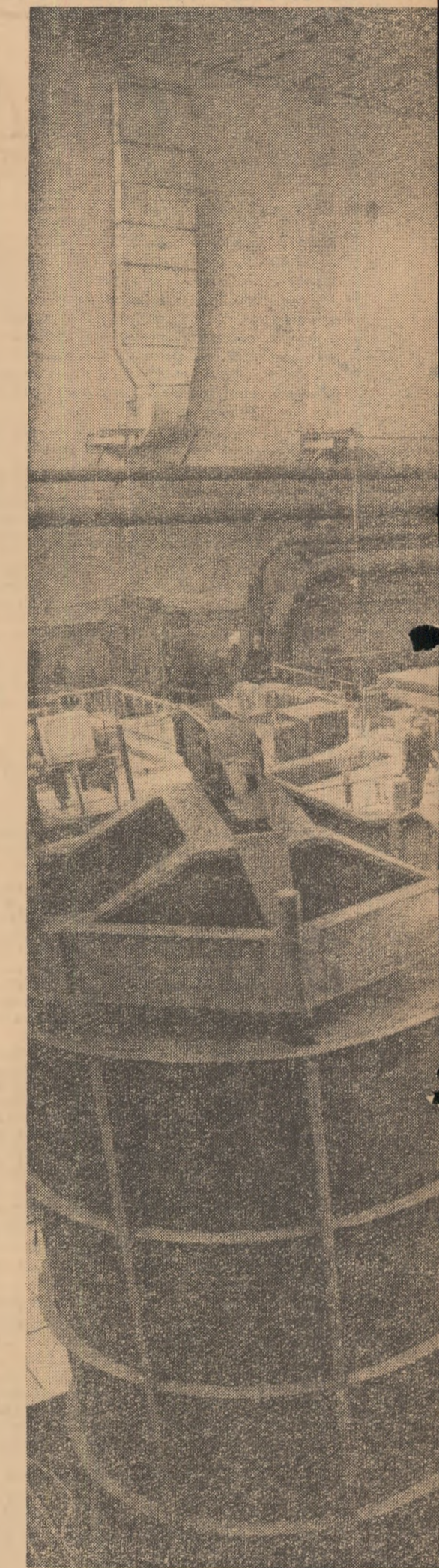
Un deosebit interes pentru chimie îl prezintă **pozitroniul**, atom format dintr-un pozitron și un electron. Deosebirea dintre atomul de hidrogen și pozitroniu constă în aceea că, deși protonul și pozitronul sînt particule elementare de sarcină pozitivă egală și de semn contrar cu a electronului, pozitronul are aceeași masă ca a electronului. De aceea sistemul pozitroniu nu are o durată prea lungă, pozitronul în prezența electronului anihilîndu-se și dînd o cantitate. Din această cauză, metodele chimice nu pot fi folosite pentru studiarea lui și trebuie să se recurgă în consecință la metodele fizicii particulelor elementare.

Folosindu-se metodele fizicii nucleare, chimia nucleară sovietică a studiat și legătura dintre proprietățile chimice și probabilitatea unei dezintegrări radioactive. Una dintre proprietățile general admise ale dezintegrării radioactive este constituie independența față de condițiile exterioare. Totuși, după cum s-a demonstrat, această afirmație nu este reală, nici principial și nici practic. Căci ar însemna că nucleul atomic nu este deloc izolat de influența câmpului electromagnetic al învelișului electronic al atomului și că, într-o serie de cazuri, o asemenea influență ar duce la schimbări măsurabile ale probabilității unei dezintegrări radioactive. Studiarea efectelor chimice ale transformărilor nucleare constituie astfel un domeniu ce poate fi situat la granița dintre chimia nucleară și chimia radiațiilor.

Știința atomică sovietică s-a preocupat și de fenomenul apariției unui mare număr de atomi de recul de mare energie, așa numiții „atomi fierbinți”, capabili să inițieze o serie de reacții chimice dintre care unele nu se desfășoară în condițiile reacțiilor chimice obișnuite. Studiarea comportării atomilor de recul, clasificarea mecanismului lor de termalizare și de reîntoarcere în molecula de unde au plecat, constituie astăzi obiectul de cercetare nu numai al laboratoarelor sovietice, dar și al celor din alte țări socialiste, între care și laboratorul specializat din cadrul Institutului de fizică atomică al Academiei R.P.R. Chimia nucleară reprezintă astăzi o știință limitrofă de o deosebită importanță. Așa cum a afirmat și academicianul A. N. Nesmeianov, ea constituie o caracteristică a secolului nostru.

Ing. Constanța Măntescu

Laboratorul de substanțe organice marcate Institutul de fizică atomică

La Novovoronejsk, construcția centralei electrice este în montare

In lumea minus

Dușmanul
nevăzut și
omniprezent

IN LUPTA CU PRAFUL

Incetul cu incetul, tot ceace ne înconjoară se transformă în pulbere. Aceasta nu reprezintă o banală figură de stil, ci este un adevăr controlabil în fiecare clipă. Din pereți, se scutură mici particule de var și tencuială; fiecare călcătură pe covor desprinde câteva scame microscopice; orice vehicul care trece pe drum desface mici particule de pământ, asfalt sau piatră. Praful este mereu prezent în jurul nostru. Gospodinele știu bine că iluzia unei mobile bine lustruite durează abia un ceas, uneori și mai puțin, pentru că, iute, noi pulberi vin să ia locul celor înlăturate.

Actul de identitate al prafului poartă de altfel zeci de mii de inscripții în dreptul rubricii „locul și data nașterii”: erupția vre-unui vulcan din Pacific; înaintarea unei mine de cărbuni din Valea Jiului; sala de amestec a unei fabrici de sticlă; pregătirea aluatului într-o brutărie; forarea unui tunel... Și lista aceasta poate fi prelungită pe multe pagini.

Fapt este că, jur împrejurul nostru, plutește praf. Printr-un fenomen optic descoperit încă din veacul trecut de Tyndall, colbul aerian devine vizibil atunci când, într-o încăpere întunecoasă, pătrunde o rază de lumină; așa, de pildă, fișia luminoasă a aparatelor de proiecție de la cinematografe este vizibilă tocmai pentru că în aer se găsesc suspendate particule de praf. Fiecare particulă de praf devine o adevărată mică oglindă, ce reflectă razele luminoase și, prin aceasta, își trădează prezența.

Obșnuit, pulberile din jurul nostru nu sînt însă văzute. Cu toate acestea, când respirăm, invităm în plămîni o cantitate de praf care poate părea uriașă: dacă ne aflăm într-o cameră de locuit, circa 25 000, iar într-un loc mai umblat, pînă la câteva milioane de particule, o dată cu fiecare inspirație! Imensul număr de pulberi nu cîntărește, totuși, mai mult de un gram. Sînt atît de mici, încît cu un microscop optic obișnuit abia le putem zări: se măsoară în microni — miimi de milimetru — și chiar în fracțiuni din aceste unități. Uneori, particulele de praf nu pot fi zărite decît la microscopul electronic.

Particulele atît de minuscule încît izbutesc să plutească în aer fără a se depune minute, ore, uneori zile — acesta este praful. Praful? Fragmente fine de pământ, textile, cărbune, lemn, bioxid de siliciu, microbi și sute de alte materiale...

Atît de mici... și totuși dușmani inverșunați ai activității noastre. O bobită de praf pătrunsă într-un angrenaj fin îl roade, îi scade precizia, poate să-l blocheze. Bobită adunată cu bobită, se pot cumula cantități imense de pulberi.

Exemple? Statistica stă întotdeauna la îndemînă. Săptămînal, în orașul Mexico, cad cinci pînă la cincisprezece mii de kilograme de praf. În 1940, în capitala Mexicului se putea vedea clar pînă la 10—20 km distanță; astăzi, din cauza prafului, vizibilitatea nu trece de 4 km. La Londra, praful eliminat de întreprinderile industriale într-un an ar putea să umple 760 de trenuri cu cîte 10 vagoane.

Praful nu aduce însă numai pagube economice și inconveniente în ceea ce privește vizibilitatea, ci, în primul rînd, reprezintă un pericol pentru sănătate.

Că pulberile pătrund în plămîni o dată cu aerul respirat, este un lucru evident pentru oricine. Dar ce se întîmplă cu ele după aceea? Cîte din pulberi sînt reținute și cîte eliminate? În legătură cu aceasta, în U.R.S.S. s-au efectuat numeroase cercetări la Institutele de igienă din diferite regiuni, începînd încă cu vreo 20 de ani în urmă. Printre cei care au cercetat reținerea pulberilor în organism, în scopul de a găsi cele mai bune arme de

luptă împotriva micilor dar periculoșilor dușmani, se numără E. A. Vigdorcik, E. V. Huhrina, A. I. Burstein și alții. Și în țara noastră, la Institutul de igienă și protecția muncii, o echipă de cercetători se ocupă de mai mulți ani de studiul acestei probleme, cu ajutorul unor instalații originale.

Care este concluzia acestor cercetări și a multor altele?

Cînd particulele de praf pătrund în căile respiratorii, ele se angajează într-o spectaculoasă aventură. Nasul reprezintă, astfel, un prim vameș foarte exigent, unde aerul este obligat să sufere o mișcare de rotație, ca un vîrtej; cele mai mari dintre pulberi sînt oprite pe mucoasa umedă. Aceasta, de altfel, este și una din cauzele pentru care se recomandă respirația pe nas și nu pe gură. Particulele cu diametrul mai mic decît 10 microni izbutesc totuși să treacă ușor dincolo de filtrul nazal. Ele pătrund în faringe și laringe, de pereții cărora se izbesc. O parte sînt

● In fiecare inspirație, milioane de particule ● Misterul bioxidului de siliciu ● Apa, aliatul omului

oprîte aici și privesc resemnate la trecerea celorlalte particule de praf. Aerul pătrunde în trahee, apoi în bronhiile care se ramifică asemenea crengilor unui arbore. La bifurcarea traheei și la următoarele bifurcații ale bronhiilor, pretutindeni unde curentul de aer își schimbă direcția, o parte din praf este reținut prin izbirea sa de mucoasa umedă.

Praful care a rămas, ca să zicem așa, „pe drum”, este cu timpul înlăturat din organism: cel din nas prin strănut, cel din căile respiratorii superioare prin tuse. Praful care a fost fixat de mucoasa bronhiilor este eliminat cu ajutorul mișcărilor cililor vibrațili, firicelele fine ce captușesc aceste căi și stîrnesc un curent al mucusului din interior către în afară. Ajunse la nivelul laringelui, un reflex de tuse — și particulele sînt eliminate.

Dar să nu uităm că praful cel mai fin a ajuns pînă în alveolele pulmonare, acei săculeți cu aer unde se petrec schimbările de gaze cu sîngele. Cercetările au arătat că din punctul de vedere al sănătății oamenilor, cele mai primejdioase pulberi sînt cele avînd diametrul de o miime de milimetru (sau în jurul acestei dimensiuni).

Studiile făcute în Uniunea Sovietică, la noi în țară și în alte părți au arătat că reținerea pulberilor în organism variază de la un om la altul: unii rețin doar 20—30 la sută din totalitatea prafului, alții chiar 60—70 la sută. În decursul anilor, acest praf se adună și formează în plămîni mici depozite.

Cînd pulberile care au pătruns pînă în adîncurile plămînilui conțin bioxid de siliciu, trebuie tras un serios semnal de alarmă! Pentru că, în timp ce alte feluri de praf rămîn cumînți, fără a provoca tulburări importante, bioxidul de siliciu — o substanță larg răspîndită pe scoarța pămîntului — este în stare să dea naștere unei grave îmbolnăviri: silicoza.

Scoala anatomo-patologică sovietică a deslușit clar diferitele faze pe care le parcurge această boală. Praful ajuns în alveole este înglobat de niște „celule mincătoare de praf” — termenul nu este creat de autorul articolului, ci e traducerea denumirii științifice „coniofag”. Unele din aceste celule ajung, împreună cu praful înghițit, în ganglioni, altele rămîn în alveole sau în pereții lor. Cu timpul, praful de bioxid de siliciu le distruge, și în jurul fiecărei particule se adună țesut fibros, care se aseamănă cu o cicatrice. O cicatrice în mijlocul plămînilui, care în acest fel este lipsit pe porțiuni din ce în ce mai întinse de posibilitatea de a „respira” în voie! Nodulii astfel formați, la început

mici, se adună mai mulți la un loc, se contopesc și formează grămezi mari, denumite pseudotumori. Uneori, țesutul se distruge, lăsînd un gol, o cavernă.

Iată deci fazele silicozei — foarte pe scurt expuse. Pentru ca această boală să apară, e nevoie de o mare concentrație a prafului, de o cantitate importantă de bioxid de siliciu în praf, și de un timp îndelungat de lucru în condiții în care se respiră praf — de obicei, ani sau chiar zeci de ani.

După cum se vede, oamenii de știință au adunat multe cunoștințe prețioase despre silicoză. Cu toate acestea, și astăzi încă, mai planează asupra silicozei un mare mister: pentru ce ia naștere? De ce bioxidul de siliciu se comportă așa cum am văzut și nu rămîne liniștit și modest, ca multe alte pulberi?

Unii au spus că bioxidul de siliciu are o duritate mare și colțuri ascuțite, care rănesc țesutul pulmonar. Dar experiențele au arătat că alte corpuri, cu duritate egală, ba chiar mai mare — cum e diamantul — nu provoacă nici o îmbolnăvire.

Alții susțin că, incetul cu incetul, praful se dizolvă și că substanțele dizolvate acționează asupra țesuturilor. Dar viteza de dizolvare este foarte redusă: un gram de bioxid de siliciu se dizolvă abia în 100 000 de zile — adică în aproximativ 274 de ani! Pe de altă parte, această ipoteză, deși sprijinită de mulți cercetători, nu a putut fi totuși dovedită.

Unii cercetători susțin că de fapt, în intimitatea țesutului pulmonar, s-ar petrece o serie de fenomene fizico-chimice, modificări de structuri în spațiu ale proteinelor și altele, care ar duce la formarea țesutului cicatricial.

Și, totuși, misterul a rămas încă nerezolvat. Dar în toate părțile lumii se lucrează activ, zeci de Sherlock-Holmes-i științifici caută să descopere taina silicozei. Este probabil că în clipa cînd se va ști cum acționează bioxidul de siliciu, vom putea găsi medicamente și arme mai eficace împotriva acestei boli.

Pînă atunci, atenția majoră se îndreaptă asupra luptei împotriva prafului însuși. Pentru că, deși cea mai gravă, silicoza nu este singura boală provocată de praf. O altă pneumoconoză — termen care înseamnă „boală cauzată de praf în plămîni” — este asbestoza, provocată de pătrunderea prafului de asbest. Pentru ca să facă rău, praful trebuie de astădată să aibă dimensiuni de peste 10—20 de microni.

Unele pulberi acționează și în alte porțiuni ale căilor respiratorii: astfel, praful de lemn provoacă alterări ale mucoasei nazale, praful caustic ulcerază gura, praful de făină carii dentare etc.

Cea mai importantă măsură împotriva bolilor provocate de pulberi este înlăturarea prafului. Apa este cel mai mare dușman al său! Astfel, în industria minieră, unde ia naștere o mare cantitate de praf prin perforarea găurilor și explozii, concentrația pulberilor a fost scoborîtă pînă la nivele foarte mici, prin introducerea perforării umede. Pentru ca în timpul lucrului să nu se răspîndească praf, prin sfredelul perforatorului se introduce un curent de apă, care transformă pe loc pulberile în noroi. Cele mai extinse cercetări în vederea aplicării acestui sistem au fost efectuate în U.R.S.S., mai ales sub conducerea acad. L. I. Baron și A. A. Skocinski. De altfel, Uniunea Sovietică este țara cu cea mai răspîndită rețea minieră de perforare umedă și cu cel mai scăzut grad de silicoză. Și la noi în țară, perforajul umed a fost introdus în majoritatea minelor. În această privință, un rol important l-au jucat studiile efectuate de colectivul condus de prof. L. Daniello, S. Cupcea și L. Prodan, precum și de cercetătorii de la Institutul de igienă și protecția muncii din București.

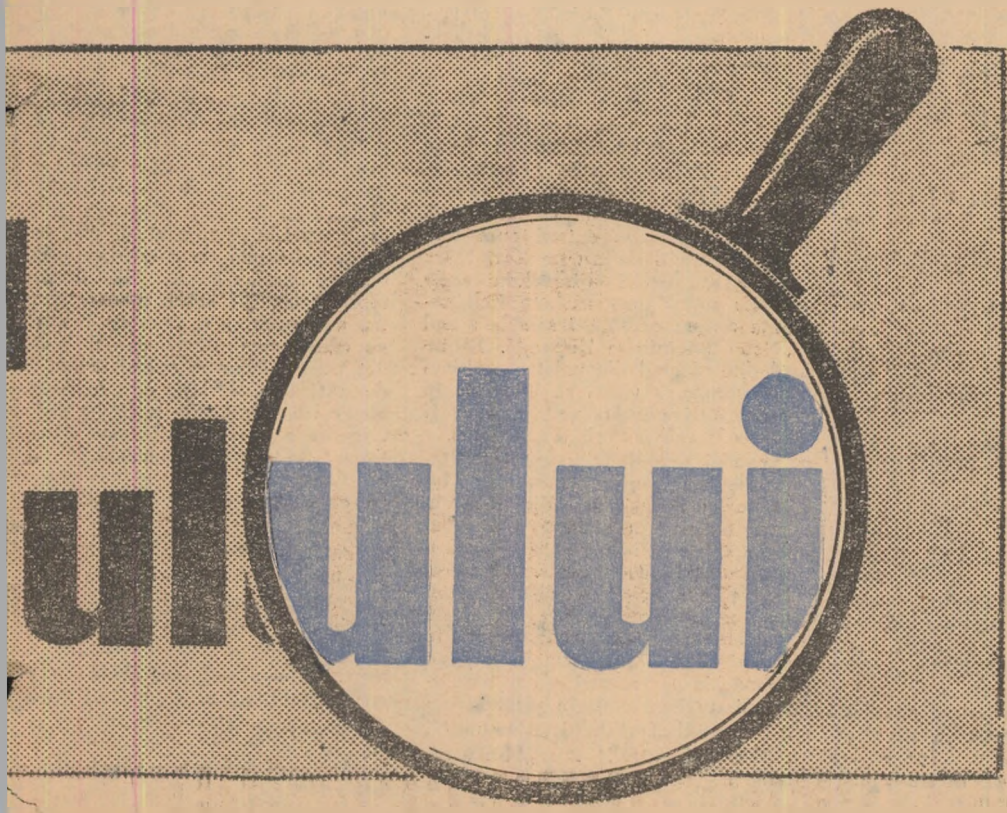
Praful poate fi invins. Folosind arme multiple, cercetătorii din cele mai diferite domenii, de la cele tehnice pînă la medicină, au izbutit astăzi să-i limiteze activitatea răufăcătoare. Putem spera că, în scurtă vreme, victoria omului asupra acestui inamic va fi desăvîrșită!...

Dr. Leonid Petrescu

Cercetător principal
Institutul de igienă și protecția muncii

Un fotoreporter a prins pe peliculă operația de

ului

tovarăși de cort

O schiță de Iulian Semionov

Prin aceste locuri, căldura soarelui de septembrie se simtea doar la amiază, și atunci nu mai mult de un ceas sau două. Soarele stingea rugurile, ale căror flăcări deveneau invizibile în văile abrupte, sub razele galbene ce străpungeau taigaua. Văzduhul era plin de zgomotul muncii.

Băieții transpiraseră și se dezbrăcaseră pînă la briu, iar spinările și brațele lor păreau unse cu ulei de nucă. Pe fețele înnegrite de soare, ochii lor umezi, de verveț, străluceau ca ochii negrilor. Mișcările li se supuneau zgomotelor puternice ale muncii și de aceea păreau ritmate, ca dansul unui corp de balet. Arborii uriași se prăbușeau răpuși. Căderea lor părea ireală, ca tumbetele clovnilor, în arena circului.

Terasamentul pe care trebuiau montate șinele se înșuruba în munți, egal și liniștit, ca o teoremă rezolvată. Fuseseră parcurși 12 km. Mai rămăseseră 62 și jumătate.

Cînd se înnoptă, băieții se adunau de obicei în jurul rucului. Riul trecea pe lângă ei, puternic și surd, fără valuri și vălurele, ca un monolit ce-și cuplase parcă toți atomii într-unul singur. Tractoristul Temocika cînta la ghitară. Brigadierul Ribkin juca șah cu Arsen. Citind „Infrîngerea” lui Fadeev, Șurka își mușca unghiile de nerăbdare. Doi lucrători de pădure din Vologda își călcau pantalonii lângă cort, luminînd cu lanterna masa pe care o mesteriseră ei înșiși. Fierul de călcat uriaș, luat cu împrumut din sat, părea în minile lor un cărușat străvechi. Mîine-i sîmbătă și va fi dans la club. Apoi va rula un film. Iar după aceea — noapte. Noaptea nebună, de taiga, riul, pădurile dimprejur și cîntecele îndepărtate ale difuzorului, care se vor răsuci în înălțimi, la tuncuștii de la kilometrul 3.

— De altfel, strigă cineva din cort, a existat un manual Ribkin, de matematică. Nu era vreo rudă de-a ta, brigadier?

— Socrul meu, răspunse gînditor Ribkin.
— Minti! se auzi încetșor, un glas uimit.
— Mint, fu de acord Ribkin și-i dădu șah lui Arsen.
Apoi își făcu apariția șeful de șantier. El se așeză lângă foc și puse alături o batistă innodată țărănește și o lopată nouă, ce strălucea mat, ca o limbă de cuțit, din cauza că vopseaua de pe ea fusese răzuțită cu grijă.

— Cine vrea „napoleon”? întrebă șeful de șantier.
Temocika răspunse:
— Eu — și lăsă ghitară din mînă.
— O să-ți dau acuși „napoleon”, spuse șeful de șantier, făcîndu-i cu ochiul.

Ochii șefului de șantier erau verzi, fără zîmbet, ca de pisică. Și tot așa de rotunzi. Și aproape fără gene.

Șeful de șantier desfăcu batista. În legăturică era un fel de aluat viscos, ca cimentul, un calup de untură și o cutie de conserve de scrumbie plină cu o cremă preparată de el însuși. O făcuse după o rețetă din cartea despre „Mîncăruri gustoase și sănătoase”, din trei ouă, zahăr și untură. Cartea o împrumutase pe jumătate de oră, pentru că bibliotecara, socotînd-o un unicat n-o dădea acasă.

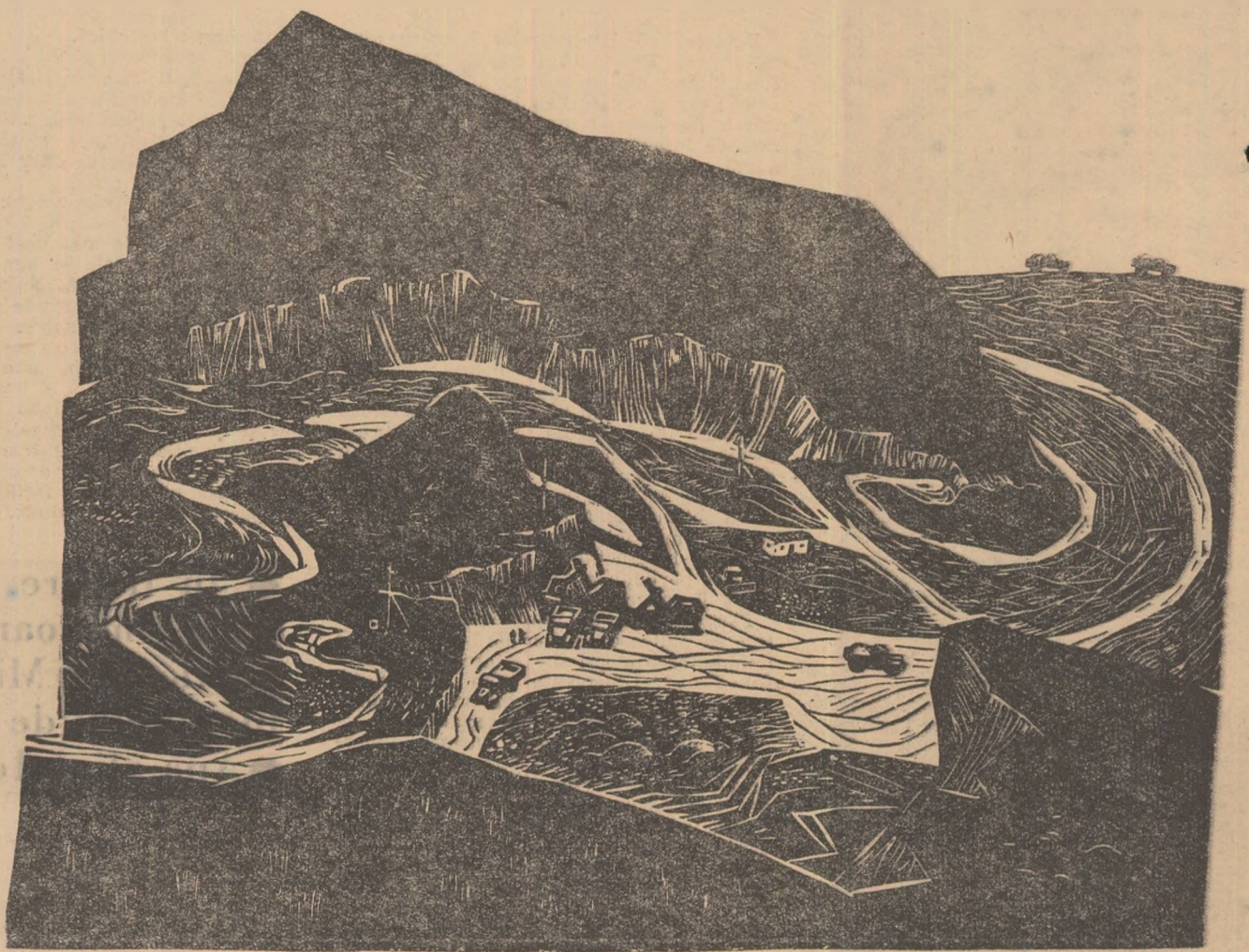
Pe masa pe care lucrătorii de pădure își călcaseră pantalonii, șeful de șantier dădu la rînda cîteva scînduri,

le făcu ca oglinda și tăind aluatul finlandez, îl întinse în foi subțiri. Brigada se înghesuie în jurul lui. Cei doi lucrători de pădure îi făcuseră lumină cu lanternele. Ribkin trăgea grăbit din țigară și zîmbea.

După ce termină de întins aluatul, șeful de șantier unse lopata cu untură, întinse pe ea prima foaie, o acoperi cu cremă, apoi puse a doua foaie, din nou cremă, după aceea a treia foaie acoperind-o și pe ea cu cremă. După care, apucă lopata de coadă și se duse cu ea la foc. Depărtîndu-și larg picioarele, șeful de șantier se opri în fața ru-

gului și coborî lopata în flăcări. Dar nu deasupra cărbunilor, ci chiar în văpaie, unde flăcările erau albe, incandescente. Untura începu să sîrîie și flăcările să se ridice spre înălțimi, de parcă ar fi fost opărite.

— Aveți ceai? întrebă șeful de șantier privind focul.
— Este, răspunseră în cor băieții.
— Si zahăr?
— Si.
— Turnați în pahare. Acuși o să fie gata și „napoleonul”, adăugă el lăsînd lopata și mai jos...

Carieră.

Linogravură de N. Gaev

VITRINA Prometeul timpului nostru

„Răpirea focului” este un roman istoric, carte din acea categorie de opere literare care, vorbind despre trecut, îl pasionează pe cititor ca și cum ar comenta fapte aflate la ordinea zilei. Este un roman din ciclul intitulat „Prometeu”, o lucrare aparținînd prin excelență actualității, răspunzînd dorinței cititorului de a cunoaște viața întemeietorului socialismului științific. Actualitatea romanului scriitoarei sovietice Galina Serebriakova rezidă din realizarea imaginii luptătorului comunist legat prin mii de fire de masele de oameni ai muncii. Este de fapt imaginea tînărului Karl Marx, eroul principal din romanul „Răpirea focului”.

A cuprinde, chiar și în ciclul unei succesiuni de romane cum sînt cele ale Galinei Serebriakova, viața lui Karl Marx, înseamnă fără îndoială a realiza o întreprindere literară de proporții ample, reclamînd informația istorică cea mai autorizată, capacitatea de a crea o sinteză a personalității omului și a genialului teoretician, ca și, în sfîrșit, priceperea de a găsi o armonioasă îmbinare a elementului real, cu cel al ficțiunii. La sarcinile obișnuite ale prozei de evocare istorică, romancieră a adăugat răspunderea deosebită pe care o impune autenticitatea faptului istoric povestit, ca și respectarea riguroasă a biografiei eroului principal în funcție de evenimentele epocii sale. Întreaga acțiune a cărții se petrece prin jurul anu-

lui 1848 și urmărește formația tînărului Marx, care avea pe atunci aproape 30 de ani.

Care este legătura dintre pregătirea pentru luptă a tînărului erou al cărții și împrejurările revoluționare ale vremii? Este una dintre întrebările la care scriitoarea ne oferă răspunsuri argumentate cu elemente din istoria clasei muncitoare franceze și germane, evidențiind în permanență faptul că Marx s-a aflat din tinerețe în mijlocul celor ce muncesc, cunoscîndu-le condițiile de viață, îndrumîndu-i și învățînd neîncetat din experiența luptei lor revoluționare.

De o deosebită valoare literară este în special capitolul consacrat împrejurărilor istorice în care Marx, împreună cu prietenul și tovarășul său de luptă Friedrich Engels, au redactat celebrul „Manifest al Partidului Comunist”. În Franța dinaintea revoluției din 1848, în Germania sau în Anglia, tînărul Karl Marx este descris în romanul „Răpirea focului” avînd un sentiment predominant: răspunderea în fața masei muncitoare.

Titlul acestui roman — „Răpirea focului” — are o semnificație legată de mitul prometeic al eroismului pus în slujba colectivității. Această istorie modernă și foarte reală a răpirii focului științei pentru a înarma cu el clasa muncitoare constituie de fapt subiectul propriu zis al cărții.

Un înalt sentiment al responsabilității politice caracterizează viața lui Karl Marx. Autoarea a reușit să evidențieze aceasta descriindu-și e-

roul din unghiuri de observație numeroase, mai ales prin ochii celor care muncesc și luptă alături de el. Karl Marx este descris prin impresiile și observațiile unor muncitori și meseriași cum sînt Johann Stock, Etienne Cabien, sau Josef Moll. Uneori perspectiva caracterizării apar-

ține acestor oameni, puternic atrași de personalitatea lui Karl Marx, îl urmăresc acționînd cu fermitate, calm, cu o siguranță care le însuflă încredere în cele mai grele momente ale luptei. Realizarea unui astfel de portret al tînărului Marx, văzut fiind cu ochii muncitorilor alături de care luptă, beneficiază de multă naturaleză, conferă plasticitate și relief expresiei eroului. În același timp, mai presus de aceste calități

ale compoziției, o asemenea prezentare este relevantă și pentru stilul de muncă al luptătorului mereu prezent în mijlocul masei. Galina Serebriakova știe să surprindă momente semnificative ale acestei permanente legături, atunci cînd povestește o seamă de împrejurări legate de activitatea lui Karl Marx la ziarurile militante ale timpului, și în primul rînd la „Neue Rheinische Zeitung”. Pline de forță dramatică sînt acele episoade în care ni se povestește despre anchetarea și amenințarea cu arestarea lui Marx de către tribunalul din Colonia, unde se afla sediul redacției. Foarte sugestiv i-a reușit romancierii evocarea suflului revoluționar al epocii într-un asemenea episod cum este cel în care îl vedem pe Karl Marx ieșind din sediul tribunalului unde fusese supus unei anchete îndelungate asupra activității sale la ziarul „Neue Rheinische Zeitung”. El înțîneste plecînd din palat o mulțime de muncitori, veniți să intervină în cazul unei arestări pe care ar fi pus-o la cale autoritățile prusace.

O altă semnificație de însemnătate specială asupra personalității lui Marx se desprinde din felul în care autoarea a realizat o imagine unitară a vieții teoreticianului și a luptătorului revoluționar. Memorabile rămîn în contextul romanului mai ales acele episoade consacrate evenimentelor istorice de răsănit, în cadrul cărora și-au făcut apariția o seamă de texte clasice ale marxismului, precum sînt, în primul rînd „Manifestul Partidului Comunist”, „Mizeria filozofiei” sau „Sfînta familie”.

Corelația dintre teoria și practica revoluționară în personalitatea tînărului Marx a găsit o imagine firească, bine realizată în portretul pe care îl datorăm scriitoarei. Pentru a desăvîrși această imagine a luptătorului și a omului de știință, care erau de nedespărțit în activitatea lui Marx, autoarea recurge la numeroase însemnări, impresii, atitudini ale contemporanilor vremii, ale poezilor Freiligrath și Heine, ale lui George Sand și Herwegh.

Din perspectiva atîtor mărturii se întregeste o imagine multilaterală și, în primul rînd aceea a luptătorului. Înțelepciunea, clarviziunea sa, tactul și spiritul de orientare în vîlmășagul împrejurărilor din jurul anului revoluționar 1848, îl caracterizează din plin pe eroul romanului Galinei Serebriakova. Una dintre replicile concise foarte plastice pentru a caracteriza o stare de lucruri, pe care le rostește la un moment dat tînărul Marx, îi permit autoarei de a fixa felul de a se exprima, imagistica deosebită a limbajului: „Artificiile lui Lamartine s-au transformat în rachetele incendiare ale lui Cavaignac!”. Este o observație pe care Marx o face la înăbușirea insurecției, din Paris.

Cartea își explică astfel caracterul său pasionant, capacitatea de a readuce înaintea noastră evenimentele istoriei de acum mai bine de un secol, cu interes acut, contemporan, tocmai prin figura centrală a întregii povestiri, aceea a lui Karl Marx din Europa anului 1848.

Miron Dragu

Itinerar teatral sovietic

Răsfoiesc filele caietului meu de însemnări și cea mai tradițională nostalgie — cu farmecul ei imprecis și stăruitor — mă cuprinde, mă absoarbe.

Intimplări atât de vii, concrete, pregnante — câteva săptămîni sau zile în urmă — s-au și integrat spațiului mai duos al memoriei, ele radiază acum valuri de emoție și nostalgie.

Chipul lui Tovstonogov cu neliștea lui atât de echilibrată, cel radios, senin, de un farmec neistovit de timp al lui Zavadski, ori imaginea rece, curată a lacului Ladoga, sau Rubliov, sau „Camera roșie” a lui Matisse. — toate acestea — și altele — memoria mi le restituie într-o vibrantă aură de emoție.

Și ciudat — limpezimea, forța, sensul lor crește din ce în ce sporind parcă cu trecerea timpului. Există o maturizare — lentă și solidă — a semnificațiilor.

29 mai Particip la un eveniment emoționant, cu recuzită fastuoasă de flori, ascunsă în culise temporar, dăruită apoi generos interpretelor. 100 de spectacole, spectacol jubiliar cu unul din cele mai de seamă succese ale teatrului „Sovremennik” — „Continuarea legendei” de Kuznețov. Din tot ce se întimplă pe scenă e limpede că această tulburătoare seriozitate și conștiinciozitate — inspirată, plină de elan, nu uscată — nu reprezintă vreun omagiu ocazional adus jubileului de 100 de spectacole. E limpede că seară de seară se joacă cu aceeași dăruire, cu aceeași seriozitate creatoare. În ce constă farmecul acestui spectacol, prezent de mai mulți ani pe scena „Sovremennikului”? În spontaneitatea, în vigoarea, în sinceritatea lui totală, în realismul său atât de poetic și de franc, în lipsa oricărui artificiu de joc sau de regie, în elanul extraordinar pe care-l transmite. Actorii apar în scenă în pauzele dintre tablouri — cu cearceafuri pe umeri, cărind scaune, sau mese, sau biblioteci volante, fluierînd, vociferînd, cîntînd, rizînd, certîndu-se — pur și simplu trăind viața după ei — și așează decorul la vedere.

Un singur lucru regret cumplit. Nu-l putem cunoaște pe Efremov, directorul, regizorul principal, în sfîrșit animatorul acestei admirabile trupe. În această seară el filmează în producția lui Bondarciuk „Război și pace”.

1 iunie La Teatrul Pușkin, un decor subtil, poetic de plase pescărești dezvăluie — nu spectatorilor, ci unei comisii de vizionari — imaginea moscovită a satului pescăresc în care Toma, ajutat de Frincu, se luptă cu moștenirea monstruoasă a superstiției și a misticismului. Tinăra regizoare a spectacolului notează febril imperfecțiunile lui. Piesa „Febre” a lui Horia Lovinescu este spectacolul ei de debut pe o scenă din capitală. Ravenskih, (care a avut mare succes la Paris, cu „Puterea întunericului”) supervizează.

Atmosfera generală este excelentă, iar Frincu admirabil. După repetiție, Ravenskih ne invită la discuții critice. E agitat, cu o nervozitate simpatcă, consumă ceai după ceai, din plăcere tradițională cred, pretextînd o gripă, contractată destul de amuzant în dină caniculă.

Refuză cu franchețe observațiile noastre critice prea protocolare, nefolositoare deci. Solicită limpede observații critice clare, ferme, utile. Eliberați de o stupidă și neprietenească stinghereală — le formulăm.

Ravenskih s-a încălzit, gesticulează, explică pasionat. Acum bem cu toții ceai și mă gîndesc cu un fel de bucurie de cunoscător că cea mai mare parte din

tumele executate riguros după schițele originale și confecționate din materiale extrem de spirituale (barba fiorosului țar Timur bunăoară e făcută dintr-un ilariant preș de baie din burete spongiosi), — se desfășoară un extraordinar spectacol popular și care demonstrează cu o mare finețe intelectuală cât de convingătoare și de realistă poate deveni modalitatea convențională de expresie scenică.

S-a reconstituit acest spectacol cu aceeași mîgală și devoțiune înălțătoare cu care an de an, după fotografii, picturi, litografii, s-au reconstituit — readucîndu-se fără greș în forma lor inițială — întreaga serie de palate imperiale din jurul Leningradului.

Aceeași evlavie pentru un spectacol ca pentru o ființă vie, am simțit-o în grija extraordinară acordată spectacolelor clasice a căror existență ajunge uneori să depășească jumătate de secol, cum este bunăoară „Pasărea albastră” de Maeterlinck ori „Azilul de noapte” de M. Gorki — amîndouă în viziunea lui Stanislavski. Iar cînd pescărușul de pe cortina MHAT-ului își deschide în întuneric, amplu, aripile, în sală plutește adierea aceea inexplicabilă, severă, emoționantă a premierei.

6 iunie Întîlnire cu Tovstonogov. Este cea mai vigoasă personalitate de teatru întîlnită de mine în Uniunea Sovietică. O întîlnire cu Tovstonogov este o mare cunoaștere, o mare emoție intelectuală și artistică.

Inteligența lui critică, de o profundă subtilitate analitică, este în același timp generoasă, lirică. Este dușmanul cel mai înverșunat al prejudecăților care depuse lent, dar sigur peste o operă de artă îi desfigurează cu timpul sensurile.

„Prea multă minte strică” în viziunea — deloc „modernistă” deloc „exhibiționistă” — a lui Tovstonogov, eliberată de tot soiul de prejudecăți romantice care împiedică asaltul tăios al ideilor spre sală, devine un spectacol de intensă vibrație contemporană, o dezbatere de idei de-o claritate și profunzime filozofică neobișnuită.

Nu am văzut niciodată — nici în extraordinarul „Galileo Galilei” al lui Brecht și Engel prezentat de Ansamblul berlinez — o confruntare mai limpede și mai emoționantă artistică a ceea ce se numește luptă de idei dintre vechi și nou.

Genial este demonstrat — cu o mare luciditate, durere și lirism — cum poate deveni prostia, într-o societate monstruoasă de măști, o cumplită forță socială care desfigurează și arde tot ce e pozitiv în activitatea umană.

14 iunie Ultima seară la Moscova. Ultima întîlnire cu Zavadski. Ultima demonstrație a mării varietăți stilistice a acestui artist exuberant. Spectacolul „Conștiința” — o interesantă și emoționantă dezbatere cetățenească realizată într-un desăvîrșit stil sobru.

Îl întîlnesc pe fiul lui Zavadski care, regizor și el la același teatru debutează, — amuzantă coincidență — exact cu piesa care a reprezentat ultimul meu spectacol „Cezar și Cleopatra”. Discut cu el despre reușitele esențiale ale spectacolului, îl avertizez să nu-mi repete câteva din greșeli.

Despărțire tradițională rusească la care se adaugă farmecul acela extraordinar, indescrribibil al lui Zavadski, care poate vine din surîsul său de 25 de ani.

Lucian Pintilie

La școala ciroului

Un clown poate deveni Hamlet?

Vă mai aduceți aminte de interpretul lui Kuzma Iordanovici din filmul „Cînd copacii erau mari?” Un rol foarte complex prin conținutul său, a fost jucat cu multă finețe și deloc liniar de actorul Iuri Nikulin. O secundură devine om. Nu din senin, nu imediat și nici în urma unei ședințe decisive, ci ca rezultat al multor imperceptibile conflicte interioare.

Pentru toată lumea apariția lui Iuri Nikulin în film a constituit o revelație: un actor de circ și mai mult decît atât, un clown s-a ridicat la cel mai înalt nivel interpretativ.

Este acesta numai un caz întîmplător, o excepție? Între maneaj și scenă nu există oare mai multe puncte de contact decît s-ar putea crede?

Răspunsul la această întrebare trebuie căutat la începutul carierei unui actor sovietic de circ, în etapa formării sale, și concret, în sălile de curs și pe arena Școlii de artă a ciroului din Moscova, o instituție unică în lume.

La școala actorilor de circ sînt citate adesea cuvintele lui A. D. Popov care susține că clownul Oleg Popov este un adept al sistemului lui Stanislavski. Citatul este considerat aici o veritabilă deviză. Iar sistemul lui Sta-

nislavski reprezintă un principiu de bază în instruirea actorilor de circ, care capătă astfel o pregătire similară cu cea a unui actor dramatic.

La actorul de circ, ca pentru orice student dintr-un institut teatral obișnuit, cursul de măiestrie actoricească începe în primul an de învățămînt. El reprezintă un obiect de bază al studiului, însumînd un număr de ore cu nimic mai redus, de pildă, în comparație cu Institutul unional de cinematografie. La început se predau elementele principale ale tehnicii actoricești. Elevii sînt solicitați să improvizeze anumite studii, e drept, îndeosebi cu accente satirice și umoristice. Mai tîrziu începe munca de interpretare a unor fragmente din piese și, în sfîrșit, ultima etapă a pregătirii profesionale — specializarea, definirea unui chip propriu.

Trebuie subliniat că la Școala de circ există o mare preocupare pentru formarea actorilor „complecși”. Această concepție este exprimată elocvent de formula: „bazele măiestriei actoricești, plus acrobație, plus pantomimă, plus arta jongleriei”.

E de la sine înțeles că la acestea se adaugă cîntecul și dansul. După cum se poate vedea, nu există o dife-

renimentul senzațional al recentului Festival muzical de la Florența — relevă presa italiană — l-a constituit spectacolul cu „Hovanșcina” de Musorgski montat pe scena operei florentine de regizorul L. Barotov de la Teatrul Mare din Moscova. În acest spectacol, rolurile principale au fost interpretate de soliști ai Teatrului Mare, iar interpreții italieni și corul au cîntat întreaga partitură în limba rusă. Conducerea muzicală a aparținut dirijorului sovietic Boris Haikin.

Ultima salvă este titlul unui balet inspirat de nuvela „Al 41-lea” de Boris Lavreniov. Baletul a fost prezentat în premieră pe scena teatrului „Volksbühne” din Berlin de către grupa de balet a ansamblului artistic al Universității berlineze „Humboldt”. În rolul Mariutkăi a dansat solista ansamblului, Christiane Wilke.

La Varșovia și-a încheiat de curînd lucrările cel de al zecelea Congres al Institutului teatral internațional (I.T.I.), la care au luat parte oameni de teatru din 40 de țări. Delegația sovietică a fost condusă de M. Țariov, artist al poporului al U.R.S.S. În cadrul Congresului a avut loc o interesantă discuție pe tema „Dramaturgia și spectatorul”. Într-o convorbire cu un corespondent al agenției TASS, Mihail Țariov arăta că, deși Uniunea Sovietică s-a afiliat doar de cîțiva ani la această organizație internațională, ea a devenit unul dintre cei mai activi membri ai ei, afirmînd ideile socialismului și făcînd cunoscute oamenilor de teatru din alte țări tradițiile și realizările sovietice pe tărîmul creației teatrale.

Strînsă prietenie leagă de cîțiva ani colectivul teatrului „Vahtangov” de muncitorii uzinei „Dinamo” din Moscova. Ruben Simonov, prim regizorul teatrului, este rectorul universității de cultură a uzinei, iar mulți dintre actori se produc la diferitele manifestări ale dinamoviștilor, după cum reprezentanții acestora asistă la repetiții și premiere și participă regulat la discuțiile pe marginea noilor spectacole.

Cu ocazia unei seri a prieteniei dintre cele două colective moscovite, muncitorii au înminat actorilor Iulia Borisova și Mihail Ulianov, precum și regizorului Ruben Simonov, carnetele roșii de membri ai uneia dintre cele mai bune brigăzi de muncă comunistă de la „Dinamo”, brigada condusă de Maria Kuznețova.

La rubrica umoristică, „Literaturnaia gazeta” a publicat de curînd articolul „Esența umorului”, semnat de scriitorul Gheorghi Gulia, care cu cîteva luni în urmă a fost oaspetele țării noastre. Scriitorul sovietic redă cîteva din relatările pe care i le-a făcut cu acest prilej Mircea Crișan. Articolul este de fapt o suită de considerații umoristice povestite de comicul nostru, în legătură cu motivele care provoacă ilaritatea publicului spectator.

Teatrul de operă și balet din Novosibirsk a prezentat în premieră satira muzicală „Ploșnița” inspirată de piesa lui Maiakovski. Muzica aparține compozitorului E. Lazarev, regia lui E. Pasînkov, maestru emerit al artei al R.S.F.S.R., iar conducerea muzicală lui I. Ciudnovski. Noul spectacol muzical va inaugura zilele acestea turneul colectivului operei din Novosibirsk în capitala sovietică.

Studioul central al actorului de film din Moscova își continuă activitatea cu spectacolul „Cîmpul încercărilor”, dramatizat după o povestire de A. Kalinin. Spectacolul întrunește un remarcabil ansamblu de actori de cinema, printre care Vladimir Drujnikov, Nonna Mordiuikova, Klara Luciko, Lidia Smirnova, L. Pirogov ș.a. (Regizor, V. Vuros). Critica a caracterizat noua premieră ca „un spectacol actual, spiritual, pus în scenă într-o manieră interesantă, sugestivă”.

sute de mii de artiști s-au produs în cadrul concursului formațiilor de amatori organizat în finutul Telinnii. La 15 iulie, va avea loc faza finală a acestui concurs, pentru care s-a calificat un mare număr de artiști. Printre ei se află și renumitul colectiv al operei din Pavlodar, precum și o seamă de formații de cîntece și dansuri populare.

rență esențială între predarea măiestriei actoricești într-o școală de circ și oricare altă școală teatrală (diferența constă mai de grabă în aceea că un absolvent al unui institut teatral nu poate lucra la circ). Și, cu toate acestea, există o deosebire sensibilă despre care se vorbește cu mîndrie la școala de circ. Fiecare absolvent al ei este scutit, chiar din prima zi a muncii sale independente pe arenă, de rolurile episodice de tipul „masa e servită!” Încă din prima zi el este stăpîn pe numărul său chiar dacă acesta nu are decît o durată de cîteva minute. Dar în acele minute, el înfruntă singur publicul, punîndu-și la contribuție talentul, inteligența, fanteria. Nu mai amintesc de faptul că actorul de circ nu are dubluri — aceasta este doar una din trăsăturile specifice artei ciroului.

Așadar, urmărind activitatea Școlii de artă a ciroului din Moscova poți constata că de la numerele de bufonadă pînă la marile roluri din teatru — Hamlet de pildă — nu este o distanță chiar atât de mare cît s-ar părea la prima vedere.

A. Nikolaev

Îa Savvina și G. Nekrasov în spectacolul „Conștiința” de la teatrul „Mossoviet”.

polemica de idei din romanul și drama rusă se desfășoară în jurul acestui centru solar care este paharul de ceai.

2 iunie „Astă seară se joacă spectacolul „Prințesa Turandot” — de Carlo Gozzi — direcția de scenă Vah-tan-gov”, așa anunță artistul poporului Grițenko, cu aceleași cuvinte — parcă rituale, spuse cu o veselă solemnitate de bilci, — de acum 40 de ani și e întîmpinat cu aceeași formidabilă furtună de aplauze ca acum 40 de ani.

Văd astăzi deci unul din cele mai celebre spectacole din istoria regiei contemporane, spectacol-cheie în dezvoltarea culturii teatrale moderne, spectacol-urf de atac revoluționar împotriva naturalismului sufocant, spectacol îndrăgît și elogiat în primul rînd de marele om de teatru care a fost Stanislavski.

În decorurile constructiviste ale anilor 20, în cos-

pentru dv. cititoare!

Sophia Loren și Gina Lollobrigida despre „MISS UNIVERS”

Valentina Tereshkova semnează nenumărate autografe

Care-i cea mai cunoscută și cea mai populară femeie din lume la ora actuală? Întrebarea poate părea naivă. Numele

Valentinei Tereshkova a făcut ocolul pământului încă înainte ca nava cosmică pilotată de dinsa să înconjoare planeta.

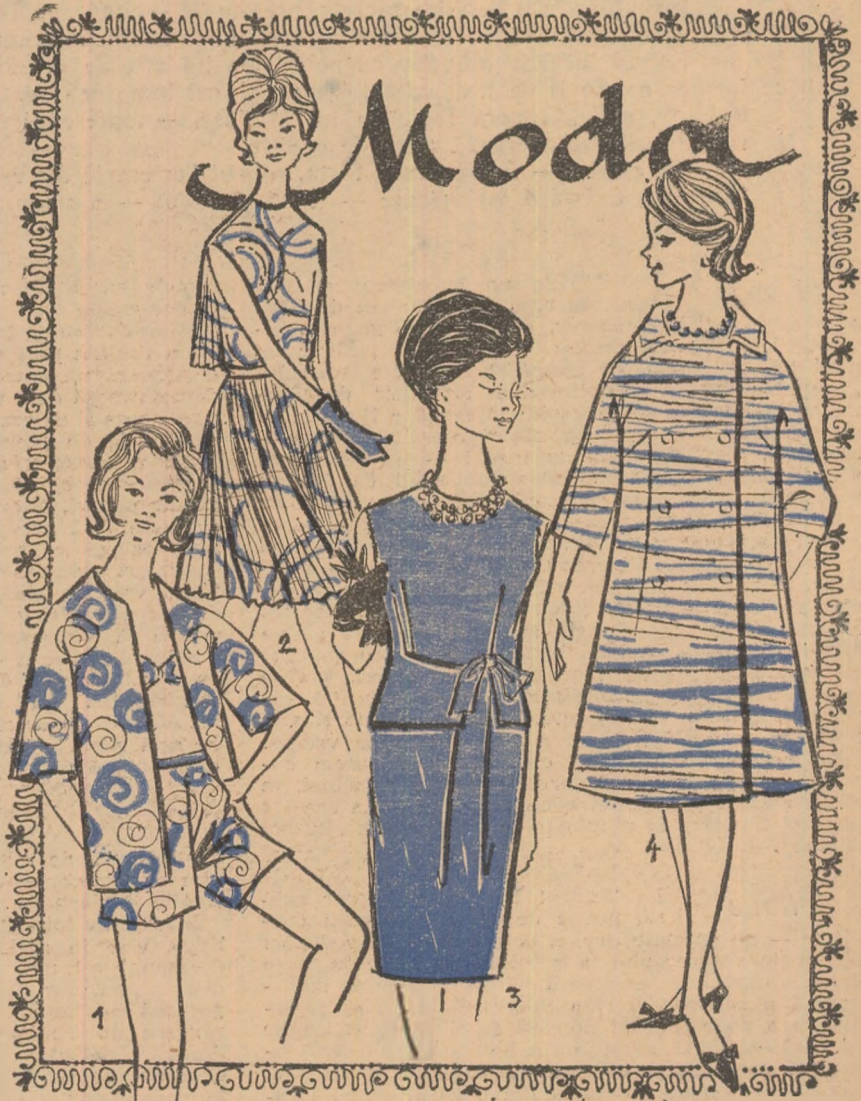
Presă occidentală a numit-o pe prima femeie cosmonaut „miss Univers”.

De altfel acordarea de titluri și clasificări sînt o ocupație obișnuită în apus. În Italia s-a făcut o statistică în care cunoscutele actrițe de cinema Sophia Loren și Gina Lollobrigida ocupă locurile 1 și respectiv 2 în ce privește popularitatea.

Dar ce cred femeile nr. 1 și 2 ale Italiei despre marea lor „rivală” — „miss Univers”? Intervievate de un ziarist sovietic (care mărturisește că e foarte greu să ajungi la stelele de cinema și că ceea ce l-a ajutat a fost cuvîntul magic „Moscova”), ele au răspuns:

SOPHIA LOREN: — Este cu adevărat un eveniment neobișnuit. Trăim într-o epocă minunată. Curînd am să plec în Uniunea Sovietică la Festivalul filmului. Acolo am să rog să se organizeze pentru mine un zbor cosmic special. Firește, glumesc. Dar dacă e să vorbesc serios, pot afirma că fiecare femeie și-ar dori să efectueze un astfel de zbor.

GINA LOLLOBRIGIDA: — Aș vrea ca multe alte femei să urmeze exemplul cosmonautei sovietice. Evenimentul acesta marchează o dată importantă și apropiie ziua eliberării definitive a femeii pe pămînt și confirmarea ei ca egală în drepturi cu bărbatul.

După cum arată și titlul, revista sovietică „Modele de sezon” ține pasul cu anotimpurile. Nu-i scapă nimic din ceea ce ar putea interesa femeile cu privire la ținuta lor vestimentară. Iarna, primăvara, vara, toamna revista își informează cititoarele asupra creațiilor marilor case de mode din Uniunea Sovietică, posedînd totodată și o se-

sint excesiv de umflate (și mai cu seamă în spate), că fustele drepte nu sînt recomandate femeilor cu o linie a șoldurilor defectuoasă, talia prea mult prelungită după șolduri, iar acestea marcate de un cordon lat la un trup prea implinit tomai în partea lui cea mai rotundă, sînt absolut contraindicate, tot astfel că o bluză prea

Cînd n-avem aspirator...

Pușkin are cîteva versuri care merg — precis — la înima fiecărei gospodine:

O, vară minunată, ce mult te-aș mai iubi

De n-ar fi praf și-arșiă...

Intr-adevăr, vara praful ne dă multă bătăie de cap. N-apuci bine să-l ștergi, că s-a și depus la loc. Din cauza prafului își pierde strălucirea tapetul, mobila. Pentru cine are aspirator e simplu. Dar pentru cine n-are?

Gospodine din această categorie, reproducem pentru dumneavoastră din săptămînalul „Nedelea” un scurt articol semnat de Nina Eliseeva,

Orice gospodină cînd se apucă de curățenie deschide mai întîi geamurile. Altfel nici nu s-ar putea, fie vara fie iarna. Dar unele provoacă curînt convinse fiind că în felul acesta camera se aerisește mai bine. Greșită socoteală! Praful nu face altceva decît să se stîrnească, iar cînd „curățenia” e gata se depune din nou.

Cum să evacuați praful? De pe tavan, sus din colțuri, de pe sobă (dacă aveți), de pe șifonier, ștergeți-l atent cu o perie sau o mățurică înfășurată într-o cîrpă ușor muială în petrol. E bine să pregătiți cîrpele din ajun și să le faceți sul pentru ca în timpul nopții petrolul să fie absorbit în mod egal de țesătură.

Praful de pe tablouri, cărți și obiecte mărunte se șterge cu un pămînt de pene sau de pînză. Pe

acesta din urmă vi-l confecționați foarte simplu în felul următor: tăiați o fișie de material moale, pufoș, sub formă de franjuri la o distanță de 3—6 milimetri și ca să fie mai comod la minuit îl montați pe un bețișor.

Multe gospodine scutură covoarele expunîndu-le cu fața pe funie sau pe gard și bătîndu-le apoi zdravăn. Procedul este greșit și scurtează viața covorului. Cel mai bine e să-l faceți sul și să-l bateți pe dos. Fața trebuie bine periată cu o mățurică, iar pețele, în funcție de natura lor, curățate cu soluțiile pe care ni le pune la îndemînă industria chimică.

N. Eliseeva

rioașă documentare asupra principalelor tendințe ale modei din țările de democrație populară și de aiurea. De asemenea, într-o pagină judicios redactată, dă sfaturi utile cu privire la alegerea îmbrăcămînții potrivit conformației, virstei, împrejurărilor cărora femeile au a le face față. Pentru a fi mai convingătoare, nu ezită a recurge la desenul satiric, exemplificînd, astfel, printr-o „exagerare conștientă” (vezi desenele alăturate) că fustele „balon” pot deveni caraghioase atunci cînd

amplă, strînsă într-un cordon îngust prin crețuri, face să reiasă și mai mult defectele unui bust prea voluminos.

Pe urmele cititoarelor sovietice, am răsfoit și noi, cu deosebită plăcere, „Modele de sezon”, admirînd stilul sobru, intenția practică ce se degajă din fiecare schiță. Linia generală a modei sovietice este cea modernă, adică o linie clasică, elegantă, dar de o eleganță care nu se bazează pe croieli complicate, ci pe bogăția materialului, pe puritatea formei. Moda sovietică a verii acestui an recomandă fustele ușor mai lungi decît în anii trecuți, evazate la bază sau plisate de jur împrejur, corsajele simple, drepte, fără mînci, cu decolteuri rotunde, gulerele degajînd gîtul, și o infinită gamă de culori și nuanțe priceput dozate. Pentru a prezenta cititoarelor revistei noastre cîteva din tendințele modei sovietice, am ales următoarele modele:

1. Un ansamblu de plajă imprimat, compus din sort, sutien și o jachetă largă, încheiată cu nasturi.
2. O rochie de mătase imprimată cu corsajul drept, fusta plisată de jur împrejur și, în spate, pornind de la decolteu, urmărînd linia umerilor, o tăblice plisată ce se oprește în talie.

3. Un deux-pièces din șantung, cu o frumoasă croială a corsajului, marcat într-o parte cu o fundă.

4. Un pardesiu de vară dintr-o mătase grea, lucioasă, cu minciile trei-sferturi croite raglan, cu un guler degajînd gîtul și încheiat la două rînduri de nasturi.

Constanța Manu

A LO, A LO!

Telefonul zbirniie toată ziua ajutîndu-vă astfel să nu vă plictisiți. De aceea se poate spune că telefonul este în felul lui o distracție casnică. Dacă într-un moment de răgaz v-ați apuca să faceți un calcul, ați constata că din douăzeci de telefoane cîte primiți pe zi:

2 sînt greșite. O voce necunoscută îl caută pe un oarecare Ivan sau pe o oarecare Mașa.

3 (minimum!) nu sînt pentru dumneavoastră, ci pentru copiii dumneavoastră, pentru femeia de serviciu, pentru vecinul de alături sau pentru mătușa de a doua care locuiește în blocul de vizavi. După ce o chemați pe mătușă trebuie să ascultați politicos o convorbire de cel puțin o jumătate de oră despre tot felul de boli, despre aluaturi franțuzești și prețul la mobila de import.

2 în care cineva vă roagă ceva: să alergați la restaurantul cutare și să

scoateți din incurcătura pe un vechi și credincios prieten care a rămas fără bani; să căutați în cartea de telefon un număr și o adresă.

2 sînt în probleme de serviciu, indiferent că e seara tîrziu, dimineața în zori sau duminică la amiază.

2 constau în invitații la o petrecere prilejuită de mutarea în casă nouă, la o zi de naștere sau la o porție de clătite.

2 sînt de la persoane pe care nu vreți nici să le vedeți nici să le auziți, și în clipa aceea blestemați ziua cînd v-ați instalat telefonul.

2 telefoane anonime, de regulă pe la miezul nopții: vi se oferă la un preț de nimic o jumătate de vilă, serviciile „Salvării” sau ale moașei.

2 reprezintă o convocare la o ședin-

ță a locatarilor și o invitație să plățiți neîntîrziat taxa la telefoane.

2 vin de la vecinii care se plîng de copiii dumneavoastră și vă reproșează proasta educație pe care le-ați dat-o.

Și numai unul din cele douăzeci de telefoane (în cel mai bun caz!) vă înterează realmente, constituind de fapt și motivul pentru care v-ați înzestrat locuința cu acest mijloc modern de comunicare: vi se oferă bilete la un spectacol de balet sau la un meci internațional de fotbal, sînteiți chemat la casierie să vă încasați prima etc.

Și dacă vreodată, instalat comod în fotoliu sau bătîndu-vă fericit în cadă, vă veți hotărî să nu răspundeți (lasă-i să creadă că nu-s acasă!) atunci să știți că acela va fi negreșit unicul, neprețuitul, mult așteptatul telefon, pe care încă nu l-ați primit niciodată.

Ana Baltrunene
Vilnius

• UMOR • UMOR •

— În afară de conserve nu mai mâncați nimic?

Desen de R. Ovivian

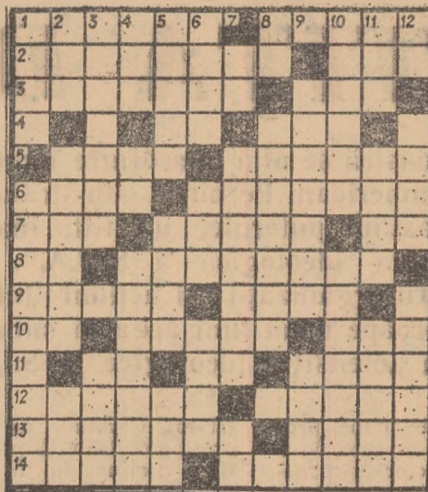
Fără cuvinte
Desen de V. Sokolov

Bătrînul și peștișorul de aur
— Ce-ai vrea să-ți dau, bătrîne?
— Fișa de la vestiar.

Desen de V. Voevodin

LENINGRAD

fringere în fața Leningradului. — Arhitectul care împreună cu Gordeev a lucrat 14 ani, creînd celebra statuie „Călărețul de aramă”. 9) Catedrală din Leningrad, opera arhitectului iobag Vorohinin — Roman de Mihail Sadoveanu. 10) Un cerc și jumătate! — Stațiile celui din Leningrad, simfonii de culori și lumini, adevărate palate subterane — Unul din cele mai răspindite fructe. 11) Sesiuni! — Cele de karakul sint renumite — Personaj caragialesc. 12) Curățat — Poreclă familiară dată de către muncitori orașului Petrograd. 13) Cunoscut conducător revoluționar rus — în Leningrad există și una „finlandeză”. 14) Catedrala Sfințului... în fața căreia se află palatul Sovietului Orașenesc leningrădean — Așa cum rămii în fața frumuseților orașului de pe Baltica.

VERTICAL: 1) ...cărții, clădire din Leningrad, peste drum de catedrala Kazan — Raion în Leningrad, unde se află unul din parcurile „Victoriei”. 2) Organizația Națiunilor Unite — Scriitor sovietic, laureat al Premiului Lenin 1963 — Necaz. 3) Furnizare — A Ecaterinei, din Palatul Tauridei, a fost construită de arhitectul Stasov. 4) Localitate în Brazilia — Sud-est — Tata, mama și cu mine. 5) Trunchi de copac pentru construcții — Nuvelist român (1835-1916) — Insulă în Oceania. 6) Fibră din categoria perilor vegetali (ind. textilă) — Comună în U.R.S.S. (Ucraina) — De la mic la mare 7) Olga Vasilevna — Într-un număr impresionant de mare, înfrumusețează Leningradul — Nord-vest. 8) Seve! — Renumit observator astronomic în apropiere de Leningrad. 9) A adresa — Capitală, nu departe de Leningrad, port la aceeași mare: Baltica. 10) Strada principală a Leningradului — Frumos palat din Leningrad, unul din cele mai mari și valoroase muzee de artă plastică din lume. 11) A brazda pământul — Diminutivul lui ic, folosit ades de tăietorii de lemne — Specie de stejari (pl.) 12) Silabă de trompetă — 365 de zile (2 cuv.) — Cel mai cunoscut munte din Armenia.

Dicționar la îndemînă: ANK, BOL, ICO, PES, AKON.

ORIZONTAL: 1) La Razliv, într-o locuință ca aceasta a stat Lenin înainte de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie — Clădire în Leningrad, situată în Piața Decembristilor, în fața statuii lui Petru cel Mare. 2) Unul din sutele de poduri ale Leningradului care trece peste riul Fontanka, un braț al deltei Nevei — Epocă. 3) Unul din cele mai mărețe monumente ale Leningradului reprezentînd pe un mare conducător de oști al poporului rus — Doi în limba rusă. 4) Bine! — Localitate în U.R.S.S. (Novgorod). 5) Personaj feminin din baletul „Spărgătorul de nuci” de Ceaikovski — Genial poet clasic rus care a creat cunoscutul poem „Călărețul de aramă”, inspirat de monumentul cu același nume din Leningrad, situat pe malul Nevei. 6) Aula..., una din încăperile clădirii Smolnii. — Marea Leningradului, ai cărei matrozi s-au umplut de glorie în Marele Război pentru Apărarea Patriei. 7) Măsuri de timp — Palat de cultură din Leningrad ce poartă numele unui mare scriitor sovietic — Numeral. 8) Trupe fasciste de elită, care au suferit o nimicitoare în-

POSTA REDACȚIEI

VIRGILIU COANDĂ, Ciacova, regiunea Banat: Vi s-a răspuns și la „Poșta redacției” din nr. 20 al revistei noastre, apărut la 17 mai a.c. Brațul artificial a fost creat de Institutul central pentru confecționarea protezelor din Moscova (Centralni institut protezirovania i protezostroenia, Moskva). Nu cunoaștem adresa exactă a Institutului, dar vă sfătuim să scrieți, specificînd pe plic doar denumirea pe care v-o comunicăm. Vă dorim succes.

MARIA ȘANDOR, Oradea: Ne pare rău dar nu avem posibilitatea să vă fim de folos, problema care vă interesează depășind sfera preocupărilor revistei noastre.

TEODOR OPRÎȘ, București: Vă transmitem două adrese de tineri sovietici: Liusea Agapitova, Irkutskaja oblasti, gorod Angarsk, kvartal 188, dom 11, kv. 39 (este elevă); Viktor Verbičkii, Harkovskaia oblasti, Krasnokutskii raion, s. Kozievka. Desigur, e necesar să le scrieți în limba rusă.

GHEORGHE O. MARINESCU, București: Propunerile dv. sint interesante. Ați putea să le adresați Uniunii compozitorilor și respectiv Uniunii artiștilor plastici — forurile cele

mai indicate în această direcție. Pentru procurarea partiturilor va trebui să vă interesați la serviciul import-carte al întreprinderii „Cartimex”, str. Aristide Briand nr. 14.

OPREA M. BOANCĂ, Roșiorii de Vede: 1) Vom continua să publicăm materiale de acest gen. 2) Fotografiiile cosmonauților 5 și 6 au fost publicate în nr. 25 al revistei noastre din 21 iunie a.c. 3) Abonamentul dv. este pe un an.

Prof. ILIE POPESCU, com. Albești, raionul Vaslui: Puteți consulta una din lucrările următoare: „Ce este teoria relativității” de acad. L. D. Landau și prof. I. B. Rumer (a apărut în limba romînă în Editura Tehnică 1961), sau „Introducere în teoria relativității” de prof. Alex. Stoenușcu, (Editura Tehnică 1958). Puteți găsi aceste cărți în librării, ori la biblioteca raională.

Prof. IOSIF NAGHIU, Gherla, regiunea Cluj: Nu putem utiliza materialul trimis de dv. Dacă în articol sint cuprinse și unele date inedite, vă sfătuim să vă adresați Institutului de istorie, literatură și folclor al Academiei R.P.R., Bd. Republicii nr. 73, București.

NUMEROASE PREMII ÎN BANI ȘI OBIECTE!

UNDE?

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

livrează:

- Bachelită pentru uz general în diverse culori
- Bachelită pentru uz electrotehnic
- Bachelită pentru uz electrotehnic în execuție tropicalizată
- Bachelită textilă
- Rezoli diverse tipuri, lac de bachelită
- Novolac, solid, semifluid și alcoolic
- Aminoplast diverse culori
- Celuloid, plăci de diferite grosimi și culori
- Celuloid sidefat
- Celuloid marmorat
- Celuloid placat
- Cornoplast pentru nasturi, imitație corn

Execută: piese industriale în toate tipurile de bachelită și aminoplast pentru înlocuirea metalelor feroase și neferoase precum și a lemnului.

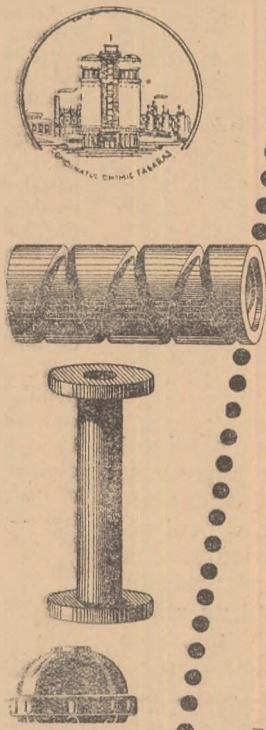
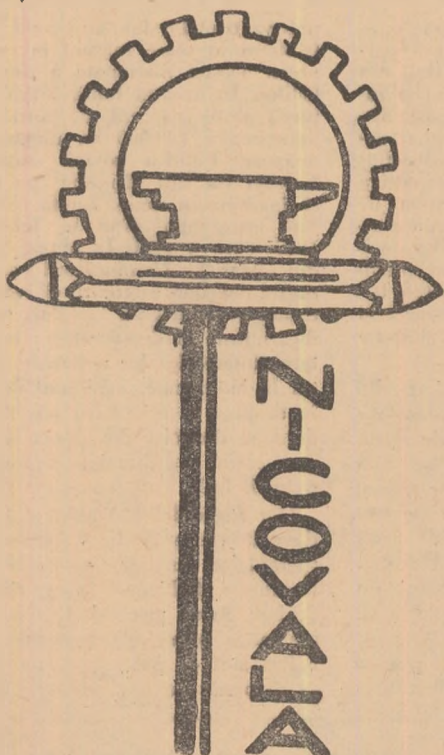
Pentru producția de serie executăm proiectarea și sculele necesare presării pieselor comandate.

Intreprinderea „NICOVALA”

Fabrică de utilaje și piese de schimb SIGHIȘOARA

EXECUTA:

- Reparații capitale și mijlocii la instalații mecanice sub presiune (cazane de aburi și recipienti) de orice mărime și presiune nominală.
- Piese de schimb pentru utilajele din industria textilă și ușoară.
- Robineți de aburi cu ventil de la 1/2 — 2φ
- Piese brute turnate din fontă.
- Utilaje pentru industria textilă și alimentară, articole casnice, sticlă, pielărie și cauciuc.

CARACATIȚA DIN WASHINGTON

În fața noastră se află una dintre numeroasele publicații oficiale ale Congresului american. Pe hirtia alb-strălucitoare și foarte subțire se detașează, contrastând puternic, un titlu mare: „Să învingem în războiul rece. Ofensiva ideologică a S.U.A.". Este stenograma ședințelor subcomisiei pentru organizații și acțiuni internaționale a Congresului american. De aproape două luni această subcomisie studiază în mod special problema „ofensivei ideologice“ a S.U.A. în „războiul rece“.

Deschizând prima ședință consacrată acestei teme, președintele subcomisiei a declarat că scopul ei este de a studia „eforturile S.U.A. pentru obținerea victoriei în războiul rece care se poartă pe câmpul de luptă al ideilor“. „Sînt ferm convins — a spus el — că pentru a lărgi orizonturile libertății și pentru a răspunde la provocarea ce ne-a fost aruncată, cuvintele și ideile sînt la fel de importante ca piinea și tunurile. Nu putem spera să atingem scopurile politicii noastre externe numai cu ajutorul programelor politice și economice. După părerea mea, rezultatul luptei care se desfășoară actualmente în lume va fi decis, în ultimă instanță, de mințile oamenilor“.

Prima persoană cu care au dorit să se întâlnească membrii subcomisiei — și faptul nu-i de loc întâmplător — este directorul Agenției de informații a S.U.A. (U.S.I.A.), Ed. Marrow.

„Această organizație de stat a fost creată în 1953 pentru centralizarea activității în domeniul propagandei externe. Numai în Washington, ea ocupă 11 clădiri. Tentaculele acestei gigantice caracatițe s-au întins în toate colțurile globului pămîntesc. La sfîrșitul lunii martie 1963, în 105 țări activau 239 centre de informații ale U.S.I.A. Personalul agenției numără peste 11.000 de colaboratori. Cu ce se ocupă ei? Marrow definește în modul următor activitatea departamentului său: „Noi încercăm să influențăm gîndirea oamenilor recurînd la diferite mijloace: contacte directe, emisiuni de radio, bibliotecă, publicarea și răspîndirea de cărți, ziare, filme, emisiuni de televiziune, organizarea de expoziții, studierea limbii engleze etc... Noi prezentăm Statele Unite ca o țară puternică, democratică și dinamică“.

Nimic de spus, nu-i ușoară sarcina pe care și-a asumat-o directorul U.S.I.A.! Căci, „influența cea mai puternică peste hotare — cum recunoaște el însuși — o exercită cea ce facem noi (S.U.A.) și nu ceea ce spunem!“ Nu degeaba, comentînd evenimentele de la Birmingham, revista „Nation“ a scris cu sarcasm: „Președintele Kennedy a declarat că atunci cînd a văzut fotografiile cu scene în care cîinii îi mușcau pe negri i s-a făcut „greață“. „Ce trebuie să se fi petrecut în acest caz — adaugă revista — cu Ed. Marrow, directorul Agenției de informații a S.U.A., care are misiunea de a convinge întreaga lume de virtuțile Statelor Unite? Probabil că a și fost dus la spital!“.

Dar dl. Marrow și patronii săi nu sînt dispuși să capituleze. Fără să-și cruțe forțele și nici mijloacele, ei se străduiesc cu încăpăținare să „vîndă“ întregii lumi mitul despre „America — țara libertății“. Cît privește mijloacele, au la dispoziție suficiente. În momentul de față bugetul anual al U.S.I.A. este de 121 milioane dolari. De la 1 iulie se prevede mărirea lui cu încă 26 milioane. În general, a declarat Marrow la ședința subcomisiei, este de dorit ca bugetul Agenției să crească în fiecare an cu 25 la sută. Nu e de prisos să amintim că departamentul lui Goebbels, în tot timpul existenței lui, a cheltuit pentru organizarea propagandei naziste peste hotare 200 milioane dolari.

În afara dezinformării privind „modul american de viață“ și descrierii splendorilor „lumii libere“, U.S.I.A. face în mod sistematic o propagandă subversivă împotriva Uniunii Sovietice și a celorlalte țări socialiste. „Vocea Americii“ transmite timp de 761 ore pe săptămîna în 36 de limbi. Acest puternic sistem dispune de o sută de posturi de radio, situate atît pe teritoriul S.U.A., cît și pe teritoriile altor state, în primul rînd vecine cu țările socialiste. O faimă scandalosă a căpătat și postul de radio „RIAS“ instalat de U.S.I.A. în Berlinul apusean.

„Vocea Americii“ acordă, de asemenea, multă atenție emisiunilor pentru țările Africii. Americii latine și Asiei. În ianuarie 1963 a început să funcționeze la Greenville

(statul Carolina de Nord) un post de emisie pe care presa americană îl prezintă ca cel mai puternic din lume. El e destinat în mod special emisiunilor pentru țările Americii latine și Africii occidentale.

La dispoziția U.S.I.A. se află și alte pîrghii puternice ale propagandei — cărți, expoziții, filme de cinema și filme de televiziune. De la înființare, Agenția a colaborat la editarea și răspîndirea peste hotare a mai bine de 7.000 de cărți în 50 de limbi, cu un tiraj total de peste 70 milioane exemplare. Și aceasta fără a socoti cărțile difuzate de Statele Unite peste hotare pe „canalele comerciale“ obișnuite. Toate la un loc formează un curent destul de puternic și cumplit de turbure, care otrăvește mințile și sufletele oamenilor. Acelorași scopuri le sînt destinate publicațiile editate de U.S.I.A. (de tipul revistei „Problemele comunismului“), articole și alte materiale pe care Agenția le tipărește în străinătate (U.S.I.A. nu se dă înapoi nici chiar de la publicarea unor culegeri falsificate de „citate“ din operele clasicele marxism-leninismului).

Pentru ca toată această maculatură să ajungă mai sigur la cititori, Agenția a înființat în 88 de țări 182 de biblioteci și săli de lectură proprii, care sînt completate în fiecare an cu „lucrările“ autorilor salariați sau colaboratori ai U.S.I.A.

Sume mari sînt cheltuite de Agenția de informații pentru crearea și prezentarea peste hotare a unor filme speciale. În fiecare an, la comanda Agenției se fac zeci de filme de lung metraj și sute de filme de scurt metraj. În afară de filmele anti-comuniste, se fac numeroase filme „artistice“ și tehnico-stiințifice, care trebuie să provoace interesul spectatorilor pentru ca aceștia să înghită în același timp și falsurile cinematografice destinate propagandei. Edificator în această privință este jurnalul de actualități lunar destinat țărilor din Africa și numit „To-Day“ (Astăzi). El este prezentat în 746 cinematografe de pe continentul african.

Este un secret al lui Polichinelle, faptul că Agenția își împletește activitatea nu numai cu Departamentul de stat, cu Direcția dezvoltării internaționale, cu faimosul „Corp al păcii“, ci și cu Direcția centrală de investigații și cu ministerul de Război al S.U.A. Diversiunea ideologică, așa cum recunosc deschis numeroși sociologi burghezi, necesită o serioasă „pregătire informativă“. De exemplu, în urma „generalizării experienței“ celor 75 de ghizi care au lucrat la expoziția americană de la Moscova — opera U.S.I.A. în colaborare cu serviciul de spionaj al S.U.A. — au apărut niște instrucțiuni privitoare la modul cum trebuie făcută propaganda în Uniunea Sovietică, o propagandă care servește ca punte pentru o activitate de spionaj directă. Nu degeaba într-unul din instructajele U.S.I.A. privind pregătirea specială a americanilor care călătoresc în U.R.S.S., se spune că „agitația politică poate fi utilizată pentru crearea unei situații care să favorizeze obținerea informațiilor dorite“. Acest instructaj dă sfaturi asupra felului cum pot fi stabilite contacte cu celătenii sovietici în scopul „prelucrării“ lor, recomandă oferirea de mici cadouri, schimbul de suveniruri, organiza-

rea de concerte de amatori, în piețe și pe străzi, după care să se treacă la discuții pe teme ideologice.

Nu degeaba Marrow, enumerînd „forțele“ care iau parte la ofensiva ideologică a Statelor Unite peste hotare, a pus pe primul plan cele 4 milioane de turiști americani care trec în fiecare an oceanul! În cadrul acestorași „forțe“, directorul U.S.I.A. include un milion de militari americani și pe membrii familiilor lor care se află pe teritoriul străine, 33.000 misionari americani, peste 400 de corporații din S.U.A. care fac operații cu străinătatea și care trimit cu reprezentanții lor materialele pregătite de U.S.I.A. și, în sfîrșit, filmele de la Hollywood, care după datele lui, sînt vizionate în fiecare săptămîna de 150 milioane de străini, ziarele și revistele americane, emisiunile de televiziune și scrisorile trimise de americani rudelor lor peste hotare.

Diversiuniștii ideologici nu se dau înapoi de la nimic pentru a-și atinge scopurile. Dar nici o propagandă, chiar cea mai rafinată, nu este în stare să ascundă eșecurile politicii externe a Statelor Unite și continua scădere a

Scopul real al U.S.I.A. — spionajul

prestigiului lor internațional. Lipsa de popularitate a Agenției de informații în alte țări este atît de mare încît localurile ei au fost în numeroase rînduri atacate și distruse tocmai de locuitorii acelor țări care trebuiau convertite la „credința dolarului“.

Cît privește țările libere (fără ghilimele) ale lumii, acolo marfa ideologică alterată a U.S.I.A. nu se vinde. Oricît s-ar strădui „Vocea Americii“, puterea populară în țările socialiste nu numai că nu se va prăbuși, ci se va întări necontenit.

A. Kislov

Kurdistanul s-a ridicat din nou la luptă

Flacăra războiului a cuprins din nou pămîntul Kurdistanului irakian. Deasupra satelor pașnice se înalță vilvătăile incendiilor, pe ogoarele țaranilor ard culturile incendiate cu napalm, iar sute de oameni neînarmați sînt uciși de focul avioanelor de vînătoare cu reacție, al tancurilor și artileriei. Semănînd pretutindeni moartea, noul regim irakian a început un măcel sîngeros în Kurdistan încercînd să înăbușe mișcarea națională a poporului kurd.

Trupele irakiene au început operațiunile militare la 11 iunie. Sprijinite de sute de avioane, trei din cele cinci divizii ale Irakului și jumătate din unitățile de tancuri, dislocate din vreme în preajma regiunilor muntoase ale Kurdistanului, au pornit atacul împotriva populației pașnice din partea de nord a țării. În ajun, autoritățile irakiene dăduseră conducătorilor kurzi un ultimatum inacceptabil și umilitor, prin care se cerea triburilor kurde să depună armele și să accepte toate condițiile impuse de noul regim reacționar.

Kurzii reprezintă un sfert din populația Irakului și locuiesc în cele mai bogate regiuni ale țării. Pe teritoriul Kurdistanului se află exploatarea petroliere unde se extrag anual 35 milioane de tone de petrol — de trei ori mai mult decît în celelalte regiuni ale Irakului. Ani de-a rîndul kurzii, conduși de partidul democrat din Kurdistan în frunte cu Mullah Mustafa Barzani, au luptat cu arma în mînă pentru drepturile lor. Ei s-au ridicat im-

potriva trupelor lui Nuri Said, contribuind în mare măsură la răsturnarea acestei marionete a imperia-liștilor. În această luptă inegală au pierit peste trei mii de kurzi, iar aproximativ 120.000 au rămas fără adăpost. Politica șovină dusă de Kassem i-a silit din nou pe kurzi să ia arma în mînă. Lupta a durat fără întrerupere pînă în februarie 1963, cînd a venit la putere partidul baasist. Conducătorii acestui partid au dat asigurări că vor satisface revendicările kurzilor, revindicări juste și democratice: respectarea intereselor lor naționale, dreptul la autonomie, egalitate deplină în drepturi și acordarea posibilității de a se dezvolta din punct de vedere social și cultural în cadrul Republicii Irak.

Dar făgăduielile Bagdadului s-au dovedit vorbe goale. Încrederii și speranțelor kurzilor, cercurile conducătoare irakiene le-au răspuns de fapt cu un genocid. În fața unei asemenea primejdii, poporul kurd a fost silit — pentru a cîta oară! — să pună din nou mîna pe arme.

„N-avem altă alternativă — a declarat Mullah Mustafa Barzani — decît să apărăm cu arma în mînă poporul și așezările noastre“.

Chiar din prima zi, autoritățile irakiene, care se lăudaseră că „sînt vor exterminarea rebeli“ în câteva săptămîni, au întîmpinat o rezistență înverșunată. În ciuda superiorității mari în armament, detașamentele de pedepsire au putut ocupa numai cîteva orașe și sate kurde din văi. Regiunile muntoase au continuat să rămînă inaccesibile. Autoritățile din Bagdad au dat ordin să se pună în aplicare tactica „pămîntului pirjolit“ și să fie exterminați toți cei care sprijină partidul democrat din Kurdistan.

Atrocitățile autorităților din Bagdad stînesc indignarea generală a popoarelor, fiind condamnate cu asprime. Dar nici asasinatele în masă, nici teroarea și nici forța armată nu pot frînge voința poporului kurd. Convinși de justetea cauzei lor drepte, kurzii s-au ridicat din nou la luptă.

L. Volodin